

ŽELEZAR

Jesenice, 31. avgusta 1989

Številka 34 • XXXVIII

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilni delavec KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 24. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom za slug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik Dare Bradašnja, lektorica — novinarka Lilijana Kos, sekretar uredništva Dinka Čatak. Naslov: Uredništvo Železarnja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, tehnični urednik 26-19, novinar 26-20, sekretar uredništva 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje: TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Proizvodnja in prodaja v številkah do 28. avgusta

OBRATI	SKUP. PROIZ.		PRODAJA—ODPREMA			
	ind. mes.	ind. leto	količ. mes.	ind. mes.	količ. kum.	ind. kum.
Jeklarna 1	103,1	103	—	—	—	—
Jeklarna 2	113,3	102	—	—	—	—
Livarna	90,2	77	1,5	8,8	192,6	55
VBS	102,7	100	3.799,7	83,5	37.333,3	96
HVB	97,8	102	6.596,9	92,5	65.649,2	101
HVJ	74,3	91	1.243,3	78,1	14.000,9	94
PVT	67,6	95	1.077,9	76,9	13.204,7	98
VDP	94,3	88	4.560,8	87,4	38.313,2	89
Žičarna	92,7	95	1.653,1	85,6	17.384,7	93
Jeklovlek	94,6	99	1.815,5	97,1	17.931,7	100
Elektrode	77,1	97	837,0	65,1	10.405,9	85
Želbljarna	86,6	97	315,7	56,0	5.111,8	97
Žič. valj.	115,5	101	928,5	—	8.062,5	124
ŽELEZARNA	101,6	100	22.829,9	89,3	227.590,5	96

Ob pregledovanju poročila o proizvodnji in odpremi, ki se nanaša na izpolnjevanje plana za 28 dni meseca avgusta, lahko samo ugotovimo, da smo zelo zaostali v odpremi. Zaostanek preko 10 % kaže na velike motnje v delu Železarnje v tem mesecu. Značilno je predvsem zaostajanje proizvodnje (in odpreme) v obratih finalistih — in to pri vseh, brez izjeme. Trije delovni dnevi do zaključka meseca bistveno tega rezultata ne morejo izboljšati.

Če analiziramo vzroke za tako velik zaostanek, ne moremo mimo ugotovitve, da je poglavitni razlog izredno visoka odsotnost — tako bolniška kot tudi dopustniška. Drugi vzrok, ki pa ne velja za vse obrate oziroma proizvode, je pomanjkanje naročil. Zaostajanje proizvodnje ima seveda svoje negativne posledice, ki se kažejo v izredno ostrih reakcijah kupcev. Vse to meče izredno slabo luč na poslovno Železarno Jesenice. Kvalitetno in v določenem terminu realizirana naročila so predpogoj za obstanek — in ravno na tem področju v mesecu juliju, predvsem pa v mesecu avgustu, delamo preveč napak.

Pri tem bodo takšni rezultati negativno vplivali na poslovni rezultat in s tem seveda tudi na višino osebnega dohodka.

V rezultatu v pozitivnem smislu odstopata obe jeklarni. Po zaključku remonta so dosegli zelo dobre rezultate v Jeklarni 2. Stanje v Valjarni bluming štel po remontu, ki je bil izveden istovrstno kot remont Jeklarnje 2, se ni povsem zadovoljivo, a je boljše kot v preteklih mesecih.

Trenutno je v remontu še Valjarna žice. Glede na obseg opravljenih del pričakujemo izboljšanje rezultatov tudi v TOZD Okrogli program. Remont Valjarne žice bo predvidoma zaključen v nedeljo, 3. septembra.

Podpredsednik poslovnega odbora:
Božidar Bartelj

Franc Vičar, direktor TOZD Okrogli program:

Do konca leta bomo izpolnjevali načrtovane obveznosti

TOZD Okrogli program je bila edina, ki je po prvem tromesečju presegla vse obveznosti — tako po gospodarskem načrtu kot po operativnem programu. V drugem tromesečju so bili nekoliko slabši, a so kljub vsemu presegli načrtovano skupno proizvodnjo za prvo polletje za 2,3 odstotka, načrtovano blagovno proizvodnjo pa za 0,4 odstotka. O delu in težavah, s katerimi se srečujejo v posameznih obratih, smo se pogovarjali z direktorjem te temeljne organizacije Francem Vičarjem.

V Valjarni žice in profilov, ki je osnovni obrat v tej temeljni organizaciji, predstavlja enega od največjih problemov razdrobljen program. Majhne količine različnih polizdelkov za različna naročila zahtevajo preveč menjav. Proizvodni rezultati v tem obratu bi bili še bistveno slabši, če v tem času ne bi uvedli nekaterih inovacijskih predlogov delavcev tega obrata. Neposredna prodaja iz tega obrata je omejena zaradi premajhnih zmogljivosti za žarjenje. Sedaj žarijo v TOZD Ploščati program, kjer pa so neogovarjajoče peči z nizko storilnostjo in brez odgovarjajočih posad. Tako so mesečno namesto načrtovanih 100 do 150 ton lahko žarili le 80 ton. V TOZD Okrogli program načrtujejo postavitev nove žarilne peči (najbrž v Žičarni). Tako bi tudi ta problem prodaje dokončno rešili, ker imajo dovolj naročil.

Žičarna se v zadnjem desetletju srečuje s precejšnjimi težavami zaradi menjave generacij zaposlenih. Zaradi neprestanega pomanjkanja delavcev je ta obrat vrsto let nazadoval. Odkar so v sestavi TOZD Okrogli program, so že v prvem letu to nazadovanje zaustavili, v drugem letu pa so vidni že boljši rezultati. Vzrok za višjo fluktuacijo v tem obratu je predvsem v neprivlačnem delu, ki ga označujeta norma in neprimerno nagrajevanje. To neskladje je še posebej prišlo do izraza ob zaposlitvi delavcev s plavžev in martinov. Vsi so ugotavljali, da morajo več

delati za nižje osebne dohodke. V letošnjem drugem četrtletju je problem pomanjkanja ustreznih kadrov spet očitnejši, spremljal pa ga je eden osnovnih razlogov za nedoseganje proizvodnih rezultatov: izpad naročil VAC žice za izvoz.

V obratu Elektrode so se srečevali s podobnim problemom. Izpadla je celotna izvozna količina za Sovjetsko Zvezo (2.500 ton letno). V drugem četrtletju so se vrstile številne okvare, zato so v enem mesecu dosegli na eni proizvodni liniji le polovične rezultate. Šele po enem mesecu so okvaro odpravili in tako dosegli storilnost, ki je na teh napravah normalna.

Tudi v Jeklovleku naročil za izvoz (Poljska) ni bilo. Drug problem je predstavljala sprememba naročil v tanjših dimenzijah. Vse te probleme so uspešno rešili in dosegli načrtovano količino. Rezultati bi bili boljši, če bi dobili predravnilno roko in predravnalec pred strojem VS-1.

V Želbljarni so načrtovane količine, ki so sicer nižje kot prejšnja leta zaradi nižjih cen na tujem trgu, dosegli.

Kljub vsem težavam so v vseh obratih delali boljše kot leto poprej. In ka-

ko bo do konca leta? Ker po zadnjih obvestilih naj ne bi bilo pomanjkanja naročil, razen izvoza v SZ, Franc Vičar zatrjuje, da bodo v vseh obratih izpolnjevali načrtovane obveznosti. Kritična bo ostala le Žičarna.

V naši delovni organizaciji smo v zadnjih letih sprejemali in izvajali številne sanacijske ukrepe. Zanimalo nas je, kateri so največje pripomogli k dobrim rezultatom v TOZD Okrogli program. Franc Vičar je prepričan, da je k stabilizaciji Železarnje največ prispevala nova jeklarna. Naložba v Jeklarno 2 je bila eden največjih stroškov in pričakovali smo, da bo to našo delovno organizacijo za nekaj časa potegnilo navzdol. Uspešno delo v novi jeklarni pa je pripomoglo k temu, da imamo danes v Železarni zadostno količino jekla in da smo obrnili negativna gibanja v vseh obratih in temeljnih organizacijah v pozitivno smer. Z dopolnitvijo nove jeklarne smo tudi v stari jeklarni dosegli večje količine, ker se je program delil. V TOZD Okrogli program so negativna gibanja zaustavili z ustanovitvijo sedanje temeljne organizacije. Spremenilo se je tudi prevladujoče mnenje, da je potrebno okrogli program počasi izriniti oziroma opustiti. Sprememba poslovne politike je izboljšala klimo, v vseh obratih so začeli pospeševati proizvodnjo in v tem so uspe-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Rezultati gospodarjenja v občini Jesenice v prvem polletju

Na komiteju za gospodarstvo in urejanje prostora so pripravili informacijo o poslovanju gospodarstva v občini Jesenice v prvem polletju letošnjega leta. Informacijo je v teh dneh obravnaval Izvršni svet. Objavljamo nekoliko skrajšano informacijo.

Dolgo trajanje jugoslovanske gospodarske krize, ki ima svoje začetke v sedemdesetih letih v tesni povezavi z visokim zadolževanjem v tujini in nerazumnimi naložbami, se je v osemdesetih letih nadaljevalo s padcem delovne storilnosti, stagnacijo v proizvodnji in nereagiranjem na svetovne spremembe v gospodarstvu. Tedaj se je tudi pričela nezadržna rast inflacije, ki preha v letošnjem letu že v hiper inflacijo, vsem ukrepom nove vlade navkljub. Njen mesečni ritem rasti je 25 do 30 odstotkov in kljub uporabi mehanizmov, indeksacije in revalorizacije je vse težje ohranjati realno substanco premoženja, ustaviti nadaljnji padec kupne moči, osebnih dohodkov in deseti uravnovešene paritete cen.

Program ekonomske politike ten etji na reformski smeri tržnega gospodarstva, kar naj bi tudi pomenilo zaustavitve inflacijske stihije — toda pritiski z vseh strani in nekateri programski neuspehi, lahko pomenijo nevarnost za realizacijo programa in s tem za postopno odpravo vzrokov inflacije.

V tem letu se je vsem težavam kreditno — monetarne politike pridružilo še nekaj spornih predpisov s področja obračunske in finančne zakonodaje.

Zavlačenje rokov uveljavitve zakonov je povzročilo stopnjo popolne negotovosti, kar se kaže v finančni nedisciplini. Zaradi precejšnje svobode pri realizaciji posameznih računovodskih kategorij bo vrednost rezultatov poslovanja posameznih gospodarskih subjektov vprašljiva, medsebojna primerjava pa brez podrobnih analiz nemogoča. Osnova za izdelavo obračuna je februarja sprejeti Zakon o računovodstvu, ki organizacije razvršča na majhne, srednje in velike. Merilo za uvrščanje je število zaposlenih na podlagi delovnih ur, velikost prihodka in velikost poslovne aktive. Izdelava bi-

lance stanja je obvezna le za srednje in velike organizacije.

Pred kratkim sprejete spremembe in dopolnila Zakona o računovodstvu in Zakona o finančnem poslovanju je bilo potrebno upoštevati pri sestavi polletnega obračuna, zlasti nov pravilnik o revalorizaciji.

Osnovni finančni rezultati v obdobju januar-junij 1989

Jeseniško gospodarstvo je doseglo 5.703 mia din prihodkov. V prihodkih je s 63,3 % udeležena industrija, sledi trgovina z 20,7 %. Poslovni prihodki znašajo 3.479.726 mio din, kar predstavlja v strukturi skupnih prihodkov 61 %. Prihodki od financiranja pa znašajo 2.162.020 mio din, predstavljajo pa 37,9 % celotnih prihodkov. Na drugi strani pa so odhodki financiranja nekoliko višji, in sicer znašajo 2.250.078 mio din, kar pomeni 40,3 %. Sledijo jim materialni stroški in amortizacija, ki predstavljajo 31,5 % skupnih odhodkov in znašajo 1.760.119 mio din.

Vkalkulirani bruto osebni dohodki in nematerialni stroški pa predstavljajo le malenkostne deleže 6 % oziroma 3,2 %.

V bilanci uspeha so v skladu z zakonom o računovodstvu prihodki razdeljeni v tri skupine:

- poslovni prihodki
- prihodki od financiranja
- izredni prihodki.

Poslovni prihodki so predvsem prihodki od prodaje blaga in izdelkov ter storitev. Pri njih se najbolj kaže sprememba zaradi obračunavanja poslovnega izida po obračunanih (in ne po plačanih) prihodkih. Za vstevanje znakov, zaračunanih za prodane izdelke, blago in storitve v poslovne prihodke ni več treba spremljati plačil, ki prihajajo od kupcev. V prihodke obračunskega obdobja je torej všteta prodaja, pri kateri je nastalo dolžniško-upniško

razmerje do konca obračunske dobe in je bila obračunana v listini, ki ima naravo knjigovodske listine. Jeseniško gospodarstvo je doseglo 3.479 mia din poslovnih prihodkov. Od tega so najmočnejši prihodki iz naslova prodaje na domačem trgu v višini 49 %.

Prihodki od financiranja so prihodki od finančnih naložb, prihodki od obresti, prihodki od revalorizacije dinarskih terjatev, obračunane pozitivne tečajne razlike ter razlike pri pozitivnih revalorizacijskih učinkih. V tem polletju so gospodarske OZD iz naslova prihodkov od financiranja pridobile kar 37 % celotnih prihodkov. Najvišji delež beleži zopet industrija in sicer 75 %.

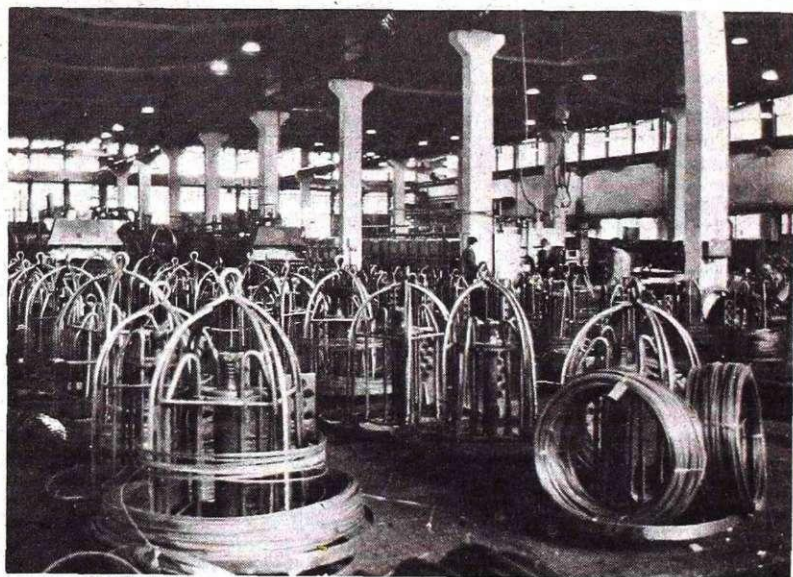
Izredni prihodki so prihodki od prodaje materialnih in nematerialnih naložb, prihodki od zavarovanja, prihodki od prodaje dolgoročnih finančnih naložb, presežki, odpisi terjatve upnikov, prihodki od pogodbenih kazni itd.

Struktura odhodkov

V skladu z Zakonom o računovodstvu smo odhodke razporedili na poslovne odhodke financiranja ter izredne odhodke. Glavnino predstavljajo poslovni odhodki, v katerih so zajeti materialni stroški in amortizacija, nematerialni stroški, vkalkulirani BOD in nabavna vrednost prodanega blaga in materiala. Poleg omenjene novosti, in sicer, da sedaj med stroške štejemo tudi vračunane BOD in nadomestila BOD, je tudi ta, da se lahko v breme splošnih odhodkov vračunajo dolgoročne rezervacije materialnih stroškov (investicijsko vzdrževanje). Jeseniško gospodarstvo je izkazalo skupaj 5.575 mia din, od tega predstavljajo materialni stroški z amortizacijo 31,5 %. Vskalkulirani BOD predstavljajo le 6,0 % celotnih odhodkov.

Poslovni uspeh je izračunan najprej kot razlika med prihodki in odhodki. Ta razlika se imenuje bruto dobiček oziroma izguba. Bruto dobiček prištejemo bruto osebne dohodke. Tako dobimo ustvarjeni dohodek, ki se razpo-

(Nadaljevanje na 4. strani)

V Žičarni (foto: Irena Kučina)

Varnost otrok ob začetku šolskega leta

Leto je zopet naokoli in od 1. septembra bo na naših cestah polno otrok na poti v šolo in iz nje. Med njimi bo tudi nekaj najmlajših, ki bodo prvič prestopili osnovnošolski prag in se kasneje tudi sami podajali na pot do šole. Pri tem se bodo soočali z vsakdanjimi težavami v našem prometu. Zato bi radi opozorili na določene ukrepe, s katerimi bomo skupno skušali zagotoviti čimboljše prometno varnost naših najmlajših. Otrok je naše največje bogastvo in zato je izguba nedvomno zelo boleča. Da ne bo varnost otrok na začetku in med šolskim letom samo ena izmed osnovnih nalog organov za notranje zadeve, pozivamo vse, predvsem pa starše in šolske ustanove, da s skupnimi močmi obvarujemo varnost in življenje naših otrok.

Naše mesto je v času turistične sezone vsem skupaj dobro poznan velik prometni zamašek. Žal so na magistralno cesto vezane vse osnovne šole in druge ustanove, s tem pa tudi prehodi pešcev. Prometne razmere so bile v preteklem letu katastrofalne, zato smo že v začetku leta aktivno pristopili k izvajanju programa — 10 %, ki pa žal ne daje željenih rezultatov. Tako se je letos v jeseniški občini pripetilo 253 prometnih nezgod z lažjimi in hujšimi posledicami. V njih je bilo udeleženi tudi 9 otrok, ki so bili težje ali lažje telesno poškodovani.

Na življenje v prometu je treba pripravljati otroke že zelo zgodaj in ne šele takrat, ko naj bi prvič sedel v šolske klopi. Potrebno ga je seznanjati z resničnim dogajanjem v prometu. Le tako bo lahko sčasoma spoznal njegovo podobo, njegovo moč, s tem pa tudi nevarnosti. Vendar se tega marsikateri starši kot njegovi vzorniki ne zavedajo. Tako je mnogim kaj malo mar kjer so in kaj počno, ko se podijo okoli blokov. Kupujejo jim različna prevozna sredstva, ki jih nimajo pravice voziti, ker so premladi. Posledice tega pa so lahko zelo tragične. Starši kot vzorniki v prometu jim morajo pomagati na ta način, da jih vsakodnevno poučijo o prometu, njegovih nevarnostih, jih spremljajo v šolo in nazaj ter opozarjajo na pravilno vedenje.

Upamo in želimo, da bodo številna opozorila zalegla in da bomo s skupnimi močmi lahko govorili in pisali o izboljšani varnostni kulturi in s tem tudi manjšemu številu ter posledicah prometnih nesreč.

Komandir postaje milice
Jože Mencin

Prispevek k javni razpravi o statutu Železarne

Že podnaslov osnutka statuta Železarne Jesenice, namreč Upravljanje v delniški družbi na družbenem kapitalu z omejeno odgovornostjo, še bolj pa uvodna obrazložitev k tezam statuta podjetja, pove več stvari:

1. Če je že potreben podnaslov, bi se vsaj moral glasiti Delniška družba z omejeno odgovornostjo, kajti s formulacijo »družbeni kapital« si zapiramo možnosti za vlaganje privatnega kapitala iz domovine in tujine, kjer družbene kapitala ni, ampak ima vsak kapital svojega lastnika. Da bi lastnik kapitala vlagal v podjetje, kjer je vse naše, torej v družbeni kapital, ni verjetno. Tudi besedna skovanka »družbeni kapital« je iz terminološke dogovorne ekonomije, ki se je nenadoma vsi odrekajo, čeprav ima tudi nekaj dobrih stvari. »Družbeni kapital« si je izmislil Kardelj, ker ni mogel najti izraza za kapital v družbeni lasti. Uvodničar k tezam statuta podjetja pa kapital enači kar z družbenimi sredstvi, to pa je opravičljivo, saj že na začetku pojasnjuje, da nam pri odgovorih na posamezna vprašanja zmanjka znanja. Pomembno je nekaj drugega: namreč, če kapital nima lastnika, potem to ni kapital, ampak nekaj, za kar poimenovanje tega ni več pomembno.

2. Da poimenovanje statuta ali teza statuta ni pomembno, je hudo dilematsko mišljenje ali pa manipulacija. Osnutek statuta se lahko še precej spremeni, medtem ko je predlog statuta že skoraj dokončno oblikovan in potrebuje samo še lepote popravke. Če so to samo teze statuta, potem nima smisla dajati v javno razpravo neke teze, ki so še vse na spolzkem terenu, kot ugotavlja uvodničar.

3. Poleg prejšnjih ugotovitev, da poimenovanje ni pomembno, da jih novostno presenečajo, da se nenadoma znajdejo na spolzkem terenu, da smo nenadoma postavljeni pred vrsto vprašanj, je tudi ugotovitev, da nam pri odgovorih na posamezna vprašanja zmanjka znanja. Verjetno res, toda zato smo sami krivi. Že dalj časa traja razprava o Zakonu o podjetjih, po Sloveniji je bilo mnogo seminarjev o sestavi statuta podjetja, v širši družbi nam ne manjka strokovnjakov s tega področja. Zato spada ugotovitev, da nimamo znanja, med termine dogovorne ekonomije, ko si že vnaprej pustimo odprta vrata za umik ob neuspehu.

4. Seveda je prepotentnost misliti, da znamo rešiti vse na nov način. Toda statut podjetja ni nič novega, vse to že v svetu deluje okoli sto let. Prilagoditi ga je potrebno samo naši zakonodaji in našim razmeram, seveda pa je za to potrebno imeti znanje, tako o naših razmerah kot o delovanju podjetij v svetu.

5. V obrazložitvi je rečeno, da je namen tega zelo preprost, namreč, da nas vpelje v problematiko, ki je nam vsem tuja, saj ni nihče imel opravka v pravem podjetju, zato tudi nima izkušenj, kopiranje tujih vzorov pa ne pride v poštev. Torej spet odkrivamo Ameriko. Saj ni potrebno slepo kopirati, kot smo to počeli v združenem delu. Modeli podjetij v svetu so približno enaki in jih lahko razvrstimo po organizacijskih oblikah v štiri skupine. V statutu je potrebno določiti še značilnosti lastnega podjetja, nato pa upoštevati pripombe iz javne razprave. Če bomo iskali nov model podjetja, to lahko traja še 20 let, nato bomo spet ugotovili, da je tržno gospodarstvo zanič, čeprav je polovici sveta pomagalo do blagostanja. Trditve, da nihče ni imel opravka v pravem podjetju, je iz trte izvita. Poglejmo samo, koliko ljudi iz Železarne je bilo službeno v zadnjem letu v podobnih podjetjih v tujini, kot naj bi bila Železarna Jesenice. Kakšne izkušnje ali novosti so prinesli o organizaciji podjetja? Koliko ljudi iz širše družbe smo vključili, da bi pomagali pri sestavi statuta?

6. Če je tako hudo, kot piše v obrazložitvi, da vsak drug cilj pomeni pogreb in revščino, in da sta potrebna čas in toleranca, je prvo, kar moramo storiti, da podaljšamo čas, ki je namenjen za javno razpravo statuta, kajti vsi ljudje vse vedo in s svojimi pripombami bodo pomagali pri sestavljanju statuta, da bo sprejemljiv za vse, ki delajo v Železarni.

7. Kljub temu, da nam manjka znanja, pa prav dobro manipuliramo pri obrazložitvi razlike med podjetjem in delovno organizacijo. Že primerjava teh dveh oblik je absurda in jo je prav lahko opisati, kot je lahko opisati razliko med hrusko in bananami. Podjetje in delovna organizacija nista primerljivi, težje pa je opisati razliko med TOZD in podjetjem, čeprav je razlika še vedno velika. Poleg tega je podjetje obrazloženo, kot da je organizirano na podlagi zahtev dela, torej z besednjakom ekonomije, ki jo piše pravnik, ali iz dogovorne ekonomije. Podjetje mora biti organizirano na podlagi zahtev potrošnje (kupcev), ne na podlagi zahtev proizvodnje (fizičnega dela). Razlika med prejšnjo organiziranostjo in sedanjo je v prilaščanju, ne v upravljanju na podlagi lastnine. Ljudje ne delajo zato, da upravljajo, ampak da zaslužijo za svoje življenje na podlagi svojega dela, v podjetju pa tudi na podlagi vloženih lastnin. Zato ni bistvena razlika v upravljanju na podlagi lastnine, ampak v prilaščanju presežne vrednosti na podlagi lastnine proizvajalnih sredstev.

8. Tudi osnovna izhodišča, na katerih sloni teza statuta, so majava:

a) Ukinitve temeljnih organizacij ni izhodišče, ampak posledica, osnova je ustanovitev podjetja, TOZD-i prenehajo delovati, ko podjetje začne.

b) Ohranitev programske delitve Železarne — kakšna je sedanja programska delitev in zakaj jo ohraniti po vsej sili? Glavni cilj podjetja je dobiček; če bo sprememba programske delitve prinesla večji dobiček, bo potrebno programsko usmeritev spremeniti, kar je potrebno vpisati v statut.

c) Ureditve odnosov med upravljanjem in vodenjem je osnovno izhodišče iz dogovorne ekonomije, kjer je različna med upravljanjem in vodenjem zamegljena. Upravljanje je funkcija lastnika kapitala, vodenje pa funkcija poslovalne strukture, ki jo lastnik postavi z nalogo, da posluje z njegovo lastnino. V sistemu družbene lastnine, kjer smo vsi upravljalci, tudi poslovodniki, ki preko predstavnika družbene lastnine v OZD, to je delavskega sveta, vodijo delovno organizacijo. Ker so tudi poslovodniki samoupravljalci, prav tako sodelujejo pri odločanju v delavskem svetu, torej opravljajo obenem funkcijo vodenja in funkcijo upravljanja. To se bo dogajalo še vnaprej, če bo podjetje delovalo na podlagi družbene lastnine, zato je osnovno izhodišče odveč. Če bo podjetje delovalo tudi na podlagi drugih oblik lastnin (privatne, kolektivne, državne, zadružne, skupinske), pa je razlika med vodenjem in samoupravljanjem jasna.

d) Spoštovanje izkušenj in pridobitev samoupravnega sistema. Te izkušnje samoupravnega sistema so, da je prilaščanje na podlagi dela ni drugega kot stalen pritisk samoupravljalcev na povišanje plač. Prilaščanje na podlagi vloženih sredstev pa je pritisk na čim večji dobiček. Zato je samoupravljanje treba razširiti na upravljanje delavcev ne samo na podlagi dela, ampak tudi na podlagi sredstev. To je participacija delavcev pri dobičku na podlagi vloženih sredstev, kar bi bilo potrebno opredeliti v statutu.

Cilj statuta je opredeliti odnose med predstavniki upravljanja na podlagi lastnine, vodenja in delavci, ki namesto vloženih sredstev prodajajo svojo delovno silo in katere zastopa sindikat. Kako bo podjetje uspešno, bo odvisno od prodaje izdelkov na trgu in od dobička podjetja, pa naj bo ta dosežen s fizičnim ali umskim delom.

10. Prvi in edini cilj podjetja je dobiček, nato ne na način iz zgodnjega kapitalizma z izkoriščanjem delavcev in goljufanjem kupcev. Dobikec moramo doseči na podjetniški način in to na dolgi rok, da bosta zadovoljna kupec in proizvajalec, ne da bomo kupca enkrat oželi, potem pa ne bo nikoli več kupil naših izdelkov. Proizvodnjo, kvaliteto in količino nam bo diktiral trg, to je kupec, s tem pa bo postala glavna opredelitev presežna vrednost. Podjetništvo pomeni tudi urejene odnose med lastniki, managerji in sindikatom, kajti nihče ne bo kupoval izdelkov od podjetja, v katerem delavce brezobzirno izkoriščajo, šikanirajo in mečejo na cesto. Zato naj bodo v statutu predpisani enakopravni odnosi med zastopniki različnih razredov v podjetju. Sindikat, delavski svet in poslovodni odbor naj bodo pri svojih odločitvah enakovredni in soglasni, prevlada kateregakoli nad drugim je škodljiva in vodi v edino veljavno in prevladujočo resnico ter monopol enega mišljenja, kar nas je tudi pripeljalo v stanje, da sestavljamo nov statut podjetja.

Da to pisanje ne bo samo besedičenje, imam tudi nekaj konkretnih pripomb na statut Železarne Jesenice, posebno glede sindikata:

V 33. členu o delavskem svetu naj bo določeno, da delavski svet železarne odloča samo s tajnim glasovanjem z večino glasov.

V 49. členu, ki določa delavce s posebnimi pooblastili, naj se dodajo poleg že opisanih še:

— predsednik sindikata Železarne Jesenice, ki je odgovoren za uresničevanje in varstvo družbenoekonomskega, gmotnega, socialnega položaja in pravne zaščite članov sindikata iz kolektivne pogodbe ali iz drugih aktov,

— predsednik delavskega sveta Železarne Jesenice, ki je odgovoren za pravilno in zakonito izvajanje sklepov delavskega sveta ter za pravilno in zakonito delovanje poslovalnih delavcev.

V 59. členu, ki opisuje obveščnost delavcev, naj se točno opredeli, kako, kje in kdo bo objavljala rezultate ob periodičnih in zaključnih računih in kdo jih bo razlagal delavcem ali njihovim delegatom.

Naslov Način sodelovanja organov Železarne s sindikatom naj nadomesti enostaven naslov Sindikat, tako kot se glasila naslova pri opisu nalog poslovalnega odbora in delavskega sveta, ali pa spremenimo naslov Poslovodni odbor in naslov Delavski svet v naslova Način sodelovanja organov Železarne s poslovalnim odborom in Način sodelovanja organov Železarne z delavskim svetom.

65. člen naj se glasi: Sindikat je organ podjetja, ki skrbi za gmotno, soci-

alno, pravno in drugo zaščito delavcev, skrbi za izvajanje kolektivne pogodbe, podpisuje kolektivno pogodbo skupaj s poslovalnim organom in delavskim svetom.

65a. člen: Sindikat deluje po svojem statutu (dodatni člen).

66. člen naj se glasi: Delavski svet, izvršilni organi in poslovodni odbor ne morejo sprejeti odločitev, ki bistveno vplivajo na ekonomski, socialni in pravni položaj članov sindikata, brez soglasja sindikata.

67. člen naj se glasi: Sindikat je prisoten na sejah drugih organov Železarne, zato mora dobiti gradivo obenem z delegati organov v železarni.

68. člen naj se glasi: Sindikat organizira in vodi stavko v Železarni ali v delu Železarne po stavkovnih pravilih sindikata.

68a. člen (dodatni člen): Če organizira in vodi stavko sindikat, komite za SLO in DS ne more preprečiti stavke z uvedbo delovne obveznosti (ali drugače: Uvedba delovne obveznosti med stavko, ki jo organizira sindikat, ni dovoljena).

Da sestavljalci statuta sindikat niso vzeli resno, je videti po tem, da naj bi mu nekdo zagotavljal pogoje za delo, niso pa opredelili, kdo in kako. Kdo naj zagotavlja delovanje poslovalnemu odboru ali delavskemu svetu v Železarni Jesenice? V statutu je določeno, da sta to organa Železarne, zato je to potrebno storiti še za sindikat. Tudi v osnutku upravljanja v delniški družbi na družbenem kapitalu z omejeno odgovornostjo sindikat niti z besedo ni omenjen, ampak so v tem osnutku v besede dogovorne ekonomije zaviti izrazi, ki naj bi v podjetju pomenili sindikat. Problem naslova je opisan že v uvodu, če pa že vztrajamo na dolgem naslovu, bi se vsaj moral glasiti Upravljanje delniške družbe z družbenim kapitalom in z omejeno odgovornostjo, drugače bi se kdo s pomanjkljivim znanjem mislil, da bomo upravljali, stojeli na družbenem kapitalu, kjer pa bo imel omejeno odgovornost kapital, ne pa delniška družba.

V tem osnutku je rečeno, da skupščino Železarne sestavljajo delegati delavcev Železarne, te delavce pa zastopa sindikat, zato bi morali reči namesto delegati delavcev predstavniki sindikata. Omenjeno je tudi živo delo delavcev, namesto delavcev, ki vlagajo v podjetje (ali prodajajo podjetju) svojo delovno silo, še enostavneje pa bi rekli delavci, člani sindikata.

Nadzorni odbor naj bo sestavljen iz treh članov, po enega iz PO, DS in sindikata. Na koncu pa je potrebno dodati v teze statuta še naloge sindikata. Enakovredno kot PO in DS opredelimo tudi sindikat.

Sindikat:

- daje soglasje ali sprejme sklep o spremembi oziroma dopolnitvi dejavnosti v ŽJ (9. člen)

- daje soglasje ali sprejme sklep za naslednje pogodbe: pogodbe o nakupu in prodaji večjih investicijskih osnovnih sredstev, pogodbe o poslovnem sodelovanju in skupnem vlaganju s tujimi partnerji (10. člen)

- daje soglasje ali sprejme sklepe o delavcih s posebnimi pooblastili in prokuro (13. in 14. člen)

- daje soglasje ali sprejme sklepe o statusnih spremembah, kot je delitev na več podjetij, spojitvi ali pripojitvi (16. člen)

- daje soglasje ali sprejme sklepe o ustanavljanju posebnih oblik podjetij v družbeni lastnini (16. člen, 1. in 2. odstavek)

- daje soglasje, predlaga ali sprejme sklepe o spremembi notranje organiziranosti v ŽJ (17. člen)

- daje soglasje, sprejme sklepe in predlaga dolgoročne razvojne cilje in razvojne načrte (19. in 20. člen)

- daje soglasje ali sprejme gospodarski načrt (21. člen)

- daje soglasje, sprejme sklepe in predlaga razporeditev dobička (23. člen)

(foto: Irena Kučina)

- daje soglasje pri vseh drugih ukrepih, ki sprejemata DS ali PO, in ki zadevajo standard in pravno zaščito delavcev ter njihovih interesov (34., 35. in 36. člen)

- daje soglasje ali predlaga sklepe svetov ETE (39. člen)

- sprejema zaključni račun (47. člen)

- lahko odpokliče delegate DS po 51. členu

- daje soglasje ali predlaga razrešitev organov po 53. členu

- zahteva od DS in PO, da objavlja v Železarni naslednje informacije (59. člen):

- o periodičnem in zaključnem računu ŽJ
- o dobičku v ETE in ŽJ
- o plačah

- sindikat je prisoten na sejah DS, PO in drugih organov ŽJ, tudi tajnih (72. člen)

- vodi in organizira stavko; odločitev za stavko je nad sklepom komiteja za SLO in DS o delovni obveznosti.

Na koncu pa še nekaj misli, ki se pojavljajo ob branju statuta. Kaj pomeni priloga ali podnaslov k statutu ŽJ Upravljanje v delniški družbi na družbenem kapitalu z omejeno odgovornostjo? Ali bomo ta osnutek ali teze ali kako naj se že imenuje sprejemali obenem s statutom ŽJ? Zakaj potem niso določila o upravnem odboru, nadzornem odboru in delavskem svetu vključena v osnutek statuta, ampak posebej napisana? Veliko je še nejasnosti, zato je najprej treba vsaj podaljšati javno razpravo, da se bodo lahko upeševale pripombe vseh delavcev, ki so v tem poletnem času še v večjem številu na dopustu.

Bogomir Ličof

Na podlagi 50. člena statuta delovne organizacije in 20. člena poslovni-ka za delo samoupravnih organov in delegacij Železarne Jesenice

sklicujem

22. sejo DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE JESENICE,

ki bo v četrtek, 31. avgusta, ob 12. uri v dvorani samoupravljalcev.

DNEVNI RED:

1. Pregled izvajanja sklepov
2. Polletno poslovno poročilo
3. Podaljšanje mandata samoupravnim organom
4. Predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za nabavo didaktične CNC opreme
5. Združevanje sredstev na ravni SOZD SŽ za pristop Interne banke SŽ k ustanovitvi in nakupu delnice jugoslovanske banke za mednarodno sodelovanje
6. Delegatska vprašanja in pobude
7. Razno

Podpredsednik delavskega sveta
Janez Pavlin

Obvestilo!

Delavce Železarne obveščamo, da bo s 1. septembrom prekinila z obratovanjem delilnica Valjarne Bela. Malica bo organizirana v delilnici Jeklarne 2.

Zaradi večje oddaljenosti nekaterih delovnih mest od te delilnice, bomo v mesecu septembru v času malice organizirali prevoz z internim avtobusom.

Da ne bi prihajalo med delitvijo do zastojev, prosimo, da upoštevate naslednji razpored prihoda na malico.

Okvirni razpored

od 7.30 do 8. ure:	TOZD Tehnične dejavnosti
od 16.30 do 17. ure:	Valjarna žice in profilov
od 23.30 do 24. ure:	
od 8. do 8.30:	Jeklarne 2
od 17. do 17.30:	adjustaža bluming
od 24. do 0.30:	
od 8.30 do 9. ure:	Valjarna žice in profilov
od 17.30 do 18. ure:	adjustaža HV Bela
od 0.30 do 1. ure:	STK
od 9. do 9.30:	adjustaža štekel
od 18. do 18.30:	TOZD Tehnične dejavnosti
od 1. do 1.30:	Jeklarne 2
od 9.30 do 10. ure:	Valjarna HV Bela
od 18.30 do 19. ure:	upravna stavba HV Bela
od 1.30 do 2. ure:	uprava valjarne bluming štekel (popoldan in ponoči tudi zunanji izvajalci)
od 10. do 10.30:	TOZD Komerčiala
od 19. do 19.30:	(spedicija, skladišče)
od 2. do 2.30:	Jeklarne 2
od 10.30 do 11. ure:	zunanji izvajalci

Zmožnost delilne linije je 200 delavcev na uro, zato prosimo, da upoštevate razpored in s tem omogočite nemoteno delitev malice.

VOĐSTVO TOZD
Družbeni Standard

Denarno-blagovna loterija Yacoma

Transoceanski regatni klub Yacoma, ki je bil ustanovljen v Mariboru z namenom, da se tudi naši jadralci vključijo v sidikat izizvalcev Ameri-ca's CUP-a, organizira veliko denarno-blagovno loterijo. Z njo želijo zbrati potrebna finančna sredstva za nastop na tem tekmovanju.

Na priporočila Zveze sindikatov Jugoslavije smo se tudi na sindikatu Železarne dogovorili za ugodno prodajo srečk denarno-blagovne loterije Yacoma.

Prisotnost Jugoslavije na tem tekmovanju preko Atlantika med vele-silami kot so ZDA, Japonska, ZRN, Sovjetska Zveza, Velika Britanija, Francija, Italija, Kanada, Švica, Švedska in Nova Zelandija pomeni, da tu-di v Jugoslaviji poznamo najsodobnejšo tehnologijo in smo sposobni izde-lati regatno jadrnico visoke tehnologije. Vključitev in sodelovanje v tek-movanju na American CUP-u bi veliko pripomoglo tudi h gospodarskemu in turističnemu razvoju našega Jadrana in Jugoslavije, so zapisali organi-zatorji v reklamnem materialu, ki so ga poslali po vsej Jugoslaviji.

Cena srečke denarno-blagovne loterije YACOMA je 50.000 din.

Osnovnim organizacijam sindikata, ki se bodo odločile prevzeti pro-dajo srečk te loterije pripada 10 % provizije od vsake prodane srečke, ki se obračuna takoj po zaključku prodaje. Srečke bodo v prodaji do vključno 15. septembra. Sindikalni poverjeniki prevzamejo srečke na sindikatu Že-lezarne, kjer jih tudi obračunajo.

Zrebanje bo 23. septembra v GH Metropol v Portorožu. Prvi dobiček je štiri milijarde dinarjev (400 starih milijard), ostali dobitki pa so:

- 1 dobiček 3.000.000.000 din,
- 18 dobitkov po 500.000.000 din,
- 30 dobitkov po 300.000.000 din,
- 8 dobitkov avtomobil CBX 16 RS,
- 2 dobitka, potovanje s turistično agencijo,
- 100 dobitkov, barvni televizor,
- 100 dobitkov, videorekorder,
- 100 dobitkov, jadrane deske ter še več drugih lepih dobitkov.

Vse otale informacije dobite na sindikatu Železarne, tel. 3266.

Sindikat Železarne

O skladu skupne porabe v prvem polletju

Za leto 1989 smo načrtovali 14.960.100.000 din sredstev skupne porabe. Sredstva naj bi se koristila po naslednjih prioritetah skupinah:

1. osebna izplačila,
2. sredstva za aktivnosti sindikata,
3. skupne zadeve in
4. sredstva za vlaganje v širši družbeni standard

V prvih šestih mesecih smo porabili že 12.753.857.000 din oziroma 85,3 % načrtovanih sredstev.

I. Osebna izplačila

	načrt 89	realiz. 1. pol. 88	realiz. 1. pol. 89
1. jubilejne nagrade	3.285.734	72.035	3.538.747
2. regresi za letni dopust	7.573.176	816.124	7.635.415
3. izplačila ob upokojitvah	2.238.035	154.854	693.004
4. prispevek za odkup zavarovalne dobe	130.000	—	85.916
5. regresi za počitniške domove	—	1.376	8.106
SKUPAJ:	13.226.945	1.044.389	11.961.188

II. Sredstva za aktivnosti sindikata

1. sredstva za delo OOS	424.447	63.709	278.586
2. sredstva za pospeševanje zbiranja odpadnih surovin	105.066	—	29.592
3. komisije in klubi pri IO KOOS	324.624	—	120.000
4. praznovanje dneva žena	33.580	—	33.580
5. tekmovanje kovinarjev	6.720	—	—
6. praznovanje dedka Mraza	27.900	—	—
7. društvo upokojevcv	33.756	—	—
8. nabava ur za upokojene sodelavce	300.000	28.494	136.645
SKUPAJ:	1.256.093	92.203	598.403

III. Skupne zadeve

1. aktiv ZZZ NOV	420	93	—
2. šolnine	79.870	13.905	41.780
3. SSP SOZD SŽ	22.457	—	22.457
4. obveznosti iz SSP	56.313	17.190	116.059
5. odbor za splošne zadeve	3.248	274	1.000
6. odbor za kadre in družbeni standard	38.540	—	12.970
SKUPAJ:	200.848	31.462	194.266

Načrtovani znesek za jubilejne nagrade in regrese za letni dopust smo že v celoti izkoristili, sredstev za jubilejne nagrade pa za 7,7 % več, kot je bilo načrtovano, ker so delavci, ki so v času od 1. 1. do 30. 4. 1989 prekinili delovno razmerje v Železarni in v tem času dosegli jubilej, prejeli nagrado za jubilejna leta. Sredstva za odkup zavarovalne do-

be smo izkoristili v višini 66 % načrtovanih. V letu 1988 teh sredstev še nismo načrtovali. Regresa za počitniške domove v skladu skupne porabe ne načrtujemo več, znesek 8.106.000 din se nanaša še na leto 1988. Glede na lasko enako obdobje smo zaradi sprememb pri izplačilu jubilejnih nagrad in regresov v letošnjem letu namenili

za osebna izplačila bistveno več denarja.

V drugi prednostni skupini se sredstva za delo OOS in komisij pri IO KOOS oblikujejo po načrtu, za OOS skladno z rastjo mase osebnih dohodkov. Sredstva za tekmovanje kovinarjev bomo koristili, če bo tekmovanje organizirano, za praznovanje dedka Mraza pa se bodo odločili ob dostavljenem programu občinske konference. Sredstva za društva upokojevcv bodo nakazana v mesecu avgustu. V drugi prednostni skupini smo koristili sredstva v višini 598.403.000 din ali 47,6 % načrtovanih.

Sredstva III. skupine so koriščena že 96,7 %. Višje od načrtovanih so obveznosti iz SSP. V tej postavki so zajeti stroški jubilejnih priznanj in podelitve plaket, ki se ne morejo všteti med materialne stroške. Oba odbora (za splošne zadeve in za kadre in družbeni standard) koristita denar skladno s sprejetimi sklepi.

V IV. prednostni skupini, kjer sredstva namenjamo za sofinanciranje akcij v krajevnih skupnostih in društvi s področja kulture, športa in ostalih interesnih dejavnosti, sredstev v prvih šestih mesecih še nismo koristili.

Vodja Oddelka za stanov. stand. in organ. prostega časa
Vanja SIMEONOV

Zaključila sta šolanje

V juniju je zaključil šolanje ob delu na srednji elektrotehnični šoli Ljubljana naš sodelavec Stanko BIAGGIO in si pridobil naziv »elektrotehnik-elektro-nik«.

Marjan ČUFER iz Žičarne pa je v juliju diplomiral na 1. stopnji VSOD Kranj in si pridobil višjo strokovno izobrazbo. Čestitamo!

Do konca leta bomo izpolnjevali načrtovane obveznosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pogovor je nanesel tudi na obljubljen sprostitev uvoza izdelkov črne metalurgije v jesenskih mesecih. Franc Vičar je poudaril, da pri uvozu izdelkov črne metalurgije ne smemo pozabiti, da vse razvite države izvažajo samo tiste izdelke, ki jih doma ne morejo prodati. In te lahko dajo tudi zastoj za osnovno težnjo, da uničijo našo domačo proizvodnjo oziroma konkurenco. Zato takšna poteza ni dovolj pretehtana. In če primerjamo cene izdelkov črne metalurgije z domačimi cenami v tujini, potem naše cene niso pretirane.

Problem nagajevanja ostaja še naprej eno najbolj perečih področij v naši

delovni organizaciji. V TOZD Okrogli program so v poletnih mesecih sprejeli Pravilnik o osnovah in merilih delitve osebnih dohodkov in skupne porabe ter v teh dneh do konca izdelali sezname in jih posredovali službi. Pričakujejo, da bodo po novi delitvi osebnih dohodkov za 3 do 4 odstotke višji. Franc Vičar meni, da bi kljub temu, da smo spomladi na referendumu zavrnili predlagano metodologijo, morali nadaljevati z dodelavo tega akta, ki naj bi bil sprejemljiv za 80 % zaposlenih v Železarni.

Ker je sedaj v javni razpravi osnutek statuta podjetja Železarne Jesenice, nas je zanimala prihodnost TOZD

Okrogli program v luči teh sprememb. Direktor temeljne organizacije je dejal, da so zaradi dobrih proizvodnih rezultatov, ki so jih dosegli v okviru TOZD Okrogli program, predlagali, da z zadnjo reorganizacijo ustvarjenih enot ne bi razbijali. Predlagali so, da bi se predvidene ekonomsko tržne enote pokrivalo s sedanji TOZD. Imeli pa so nekaj pripomb na samo vodenje podjetja. Če gre za proizvodno tržno podjetje, naj bi bili v vrhu železarne le trije posamezniki (direktor, druga dva pa bi odgovarjala za proizvodnjo in komercialno). Nujno je čimprej preiti iz kolektivnega v individualno vodenje, kar bi pomenilo tudi individualno odgovornost. Mile Crnović

Pregled sestankov SDS

Doslej zbrani podatki (na osnovi zapisnikov, ki smo jih na CSI prejeli do 29. avgusta) kažejo v zvezi z razpravo o osnutku statuta ŽJ naslednje stanje: v TOZD Okrogli program je imelo na osnutek pripombe pet SDS (dve brez), v TOZD Ploščati 10 SDS (11 brez pripomb), v TOZD Tehnične dejavnosti sedem SDS (14 brez), v DSSS 10 SDS (štiri brez), v TOZD Komercialna pa ena (ena brez pripomb). Iz TOZD Talilnice in TOZD Družbeni standard zapisnikov še nismo prejeli. Seveda pa je na osnovi teh podatkov težko delati kakršnekoli ocene, kajti, navsezadnje, lahko predvidevamo, da je mogoče pripravljeno na spremembe v tistih SDS, ki imajo pripombe, celo večja kot v tistih SDS, ki na ponujene spremembe sploh ne reagirajo. Pripombe, čeprav pikre in kritične, včasih kažejo na večjo pripravljenost za sodelovanje pri oblikovanju sprememb kot pa, rekel bi, ciničen, aroganten in vse prepogost zapis, češ, delavci so se z zadevo seznanili in nimajo pripomb.

Zato bi naslednje kritične, predvsem pa odkrite besede, ki so jih delavci SDS adjustaže štel 1 in 2 (TOZD PLOŠČATI PROGRAM) navedli v svojem zapisniku z dne 24. avgusta, kazalo vzeti kot izhodišče na osnovi katerega bi morali predvsem tisti, ki imajo v tej železarni moč in vpliv, graditi svojo bodočo politiko, drugačno od večrajšnje. Takole komentirajo novi osnutek statuta in predlog zakona o delovnih razmerjih: »Kaj reči o naslednjih dveh točkah; ker so bili že tolikokrat nasankani, ljudje ne verjamejo več v pravljice. KROMPIR, če ga kuhamo celega, za pire, za golaž ali pa za tenstanje, še vedno ostaja krompir. Tako je tudi z našo ubogo Železarno. Šlo je za delovno organizacijo, pa za razne OZD, SOZD, TOZD, saj je vsaka pisarna imela svoj TOZD, žal kratak čas. Spet smo postali delovna organizacija. Zdaj je še to premalo. Najbolj žalostno pa je, da je med nami veliko tistih, ki so vsem nam, vsaj starejšim delavcem, solili pamet in odločno trdili, da nam bo boljše, ko se bo delovna organizacija razcefrala na 23 kosov (TOZD). Malo so se ugriznili za jezik, ni kaj. Zanima nas, če so TO isti ljudje, ki nam trdijo, in seveda zagotavljajo, da nam bo jutri boljše, ko bo delovna organizacija postala PODJETJE«.

Gornje kritične besede, predvsem pa razočaranje, nam bo razumljivejše, če si ogledamo še njihove pripombe na polletno poslovno poročilo in njihov zapisnik z izrednega sestanka, dne 18. avgusta, zaradi nizke julijske plače. Pravijo namreč, da se iz podatkov v poslovnem poročilu vidi, da je celoten obrat, kot tudi adjustaža štel, dobro delal, kljub temu pa »smo z OD v tem oddelku čisto na

ničile; za tisto kar so dobili bi bil primernejši izraz »miloščina kot plača«.

V zapisnik z dne 18. avgusta pa so zapisali: »Samoupravni delovni skupini sta pozvali svoje vodstvo in so razpravljali o osebnem dohodku za julij. Po mnenju navzočih je bil osebni dohodek za mesec julij prenizek. Delavci so se pritoževali, da dobijo manjši osebni dohodek kot v drugih obratih in da so prenizke grupe v obratu in da so slabi pogoji v katerih delajo. Zahtevali so boljše grupe, s tem pa tudi boljše plače. Vodstvo je povedalo, da imajo v drugih obratih boljše plače predvsem zaradi velikega števila nadur in nočnega dodatka ter nedeljskih in prazničnih dni in da v celotni železarni niso kaj preveč visoki osebni dohodki. Povedalo je, da z višanjem grup ne bi rešili problema, da pa je v novem pravilniku o osnovah in merilih za delitve osebnih dohodkov, ki je bil na referendumu nesprejet, veliko izboljšav, možnosti za napredovanje in večjega zaslužka osebnega dohodka. Na koncu sta se samoupravni delovni skupini in vodstvo dogovorili, da skupini izbereta predstavnike in se z delegatoma v delavskem svetu in vodstvom zopet sestanejo v sredo, 23. 8. ob deveti uri.

Do podobnega primera je prišlo tudi v TOZD TEHNIČNE DEJAVNOSTI. Delavci SDS orodjarja so na izrednem sestanku dne 16. avgusta (prisostvovali so tudi vodja strojnih delavnic, vodja priprave dela in predsednik sindikata) zahtevali:

1. da se jim izplača progresivna lestvica 11,3 %, ki je bila odvzeta samo delavcem orodjarne,
2. kje je povečanje osebnih dohodkov (53 % bruto); v plačilni kuverti tega ni videti,
3. kaj je s statusom poklicnega delavca (zaostajamo z osebnim dohodkom napram drugim vzdrževalcem).

Sestanek se je zaključil s sklepom, da pošljejo tri svoje predstavnike na sestanek sindikata v težki obdelavi, kjer naj bi se ta vprašanja reševala.

Nezadovoljni z osebnim dohodkom so tudi nekateri drugi oddelki v OBRATU VALJARNE BLUMING ŠTEKEL. Oglejmo si njihova stališča.

SDS adjustaža bluming 1: »Iz poročila je razvidno, da smo v našem obratu, TOZD in ŽJ v polletju delali dobro, vendar se to ne pozna pri OD. Nižje vrednotene skupine od 12 ne dosegajo niti poprečja OD. Vemo pa, da je večina delavcev s takimi skupinami. Smatramo, da bi za svoje dobro delo morali biti tudi temu primerno nagrajeni in ne da se s tem OD borimo za golo preživetje. Kot vidimo so se zaloge v našem oddelku zelo povečale, tako da kmalu ne bomo vedeli kam kaj postaviti, saj prostora tako ni več. Kljub temu, da smo nekaj materiala že izvozili iz hale, je stanje enako.

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

Od 4. do 10. septembra

4. septembra, Aleš Lagoja, SRR, Žirovnica, Smokuč 59, ☎80-863.
5. septembra, Sašo Mandelj, Valjarna bluming štel, Jesenice, Tomšičeva 88, ☎82-054.
6. septembra, Tomaž Kavčič, PVT, Radovljica, Langusova 39.
7. september, Valentin Markež, Vzdrževanje, Jesenice, C. talcev 4b, ☎83-345.
8. september, Leon Mesarič, Želbljarna, Jesenice, Titova 3, ☎81-216.
9. septembra, Srečo Mežnar, Jeklovlek, Mojstrana, Dovje 107a, ☎89-040.
10. septembra, Miloš Piščanec, SPP, Jesenice, Prešernova 23, ☎83-803.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 4. 9.	Berti Krapež	Milan Ravnik
Torek — 5. 9.	Alojz Varl	Primož Zvab
Sreda — 6. 9.	Branko Gerčar	Jože Lavtžar
Četrtek — 7. 9.	Vanda Eniko	Janez Faletič
Petek — 8. 9.	Marjan Erman	Aleš Robič
Sobota — 9. 9.	Martin Brumat	Borut Cegnar
Nedelja — 10. 9.	Tibor Zavrl	Miroslav Zupan

Služba obratne ambulante

Od 4. do 9. septembra bodo delale naslednje obratne ambulante

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr.med. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr.med. Branimir Čeh.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr.med. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr.med. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: od 13. do 14. ure.

V soboto, 9. septembra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr.med. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr.med. Ivica Vreš.

V kartoteki obratnih ambulanz sprejemajo zdravstvene izkaznice v dopoldanskem času od 6. do 10.30 in v popoldanskem času od 12. do 17.30.

Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v.dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta dr.stomat. Alojz Smolej.

POPOLDNE: III. zobna ambulanta: dr.stomat. Ljudmila Krivec Gasar.

V soboto, 9. septembra, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — dr. stomat. Ljudmila Krivec Gasar.

Dežurni v Vatrostalni

2. in 3. septembra, Anton Mohorč, Kurirska 1a, Jesenice ☎v službi 83-281

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

Kadrovsko gibanje v juliju

UPOKOJENI:

Frančiška Podlipnik, 1936, Komerciala — 35 let v ŽJ; Martina Sašek, 1939, PP-Hladna valjarna Bela — 30 let v ŽJ.

SKLENILI DELOVNO PREKINILI DELOVNO
RAZMERJE RAZMERJE

TOZD/DSSS	iz JLA	št. člen.	ostali	SKUPAJ	iz JLA	disc. od.	po skl. ODR	upokoj.	umrli	SKUPAJ	stanje 31. 7. 89	stanje 31. 7. 88	plan v 1. 89
TALILNICE	1	—	3	4	—	1	4	—	—	5	688	739	689
PLOŠČATI PROGRAM	—	1	3	4	—	1	—	1	—	2	1073	1090	1080
OKROGLI PROGRAM	—	1	—	1	2	—	2	—	—	4	882	884	900
TEHNIČNE DEJAVNOSTI	—	4	8	12	1	—	1	—	—	2	1781	1853	1762
KOMERCIALA	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	154	151	160
DRUŽBENI STANDARD	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	178	188	184
DSSS	—	2	5	7	—	—	4	—	—	4	793	889	723
ŽELEZARNA (I)	1	8	19	28	3	2	11	2	—	18	5549	5794	5498

Zato bo potrebno glede tega nekaj ukreniti. Tudi vzdrževalne za-

stojne na strojih bo treba zmanjšati.

SDS adjustaža bluming 3: »Iz polletnega poslovnega poročila je razvidno, da smo tako v obratu bluming-štel, v TOZD Ploščati program in tudi v celi Železarni v 1. polletju delali zelo dobro, kar pa se ne odraža na naših osebnih dohodkih. Sicer je res, da ti naraščajo, vendar bi glede na uspešno poslovanje lahko bili precej nad poprečjem SR Slovenije, dejansko pa smo neke v poprečju in še tako visoke osebnih dohodke ustvarjamo predvsem z nadurami in z raznimi oblikami nagajevanja »strokovnjakov«. Kot da so edino »strokovnjaki« zaslužni za dobro poslovanje Železarne. Da pa dosegamo visoke poprečne osebnih dohodke predvsem po zaslugi visokih osebnih dohodkov »strokovnjakov«, je razvidno tudi iz tega, da je povprečni osebni dohodek v višini 12. plačilne grupe, vsi z nižjimi skupinami pa ga brez nadur ne dosežejo. Tudi ta SDS v nadaljevanju opozarja na problem kopičenja medfaznih zalog in na koncu pribeje: »Ni pa videti, da bi se ti naši »dobro plačani strokovnjaki« zaradi tega preveč sekirali.«

Zabeležimo še pripombo SDS adjustaže štel Javornik, ki tokrat izjemoma ne toži zaradi slabih plač, težkega fizičnega dela in slabih delovnih pogojev: »Ugotovljeno je bilo, zakaj ni bil izpolnjen polletni plan: kritično pomanjkanje delavcev, delna ukinitve lužnice in sedaj pomanjkanje naročil. Se bo to nadaljevalo?«

Omenjene SDS so imele tudi nekaj pripomb na osnutek novega statuta Železarne kot podjetja: v zvezi z odgovornostjo delegatov, članov poslovnega odbora, vlogo sindikata. Postavljeno je bilo tudi vprašanje, zakaj je ukinjena samoupravna delavska kontrola.

V uvodu smo omenili, da je imelo pripombe na osnutek statuta ŽJ tudi pet SDS iz TOZD OKROGLI PROGRAM. Gre pa za zbor delavcev v OBRATU ELEKTRODE na katerem so člani SDS vodstvo obrata, rezalnica 1, oplaševalnica 1, oddelk, ognjevarnih materialov in PEM sklenili naslednje: »Ne strinjamo se, da bi ugotavljali poslovno uspešnost ETE samo na bazi zasledovanja stroškov v obratih. Prikazovati je potrebno bruto dobiček ali eventualno izgubo tudi v obratih. Z drugimi besedami: hočemo videti bilanco uspeha obratov kot ETE. Nato predlagajo: »V 17. členu naj bi se zadnji stavek glasil: ETE posluje kot samostojna ekonomska organizacijska enota, za katero se ugotavlja poslovna uspešnost na podlagi kvartalno izdelane bilance uspeha obratov.« Pripominjajo pa tudi, da »delavci ne vidijo bistvenih organizacijskih sprememb od preje in sedaj« in se vprašujejo, »zakaj samo eno podjetje«.

(se nadaljuje)

Odbori za gospodarstvo

Odbor za gospodarstvo v TOZD TEHNIČNE DEJAVNOSTI je na 4. seji, dne 17. avgusta, ugotovil, da prva ocena finančnega plana za september kaže na veliko povečanje stroškov: za storitve naj bi odšteli kar 57 milijard din, za nabavo energije pa okrog 95 milijard dinarjev. Ker je v avgustu in septembru planirano večje število remontov, je v Železarni prisotno tudi večje število delavcev zunanjih podjetij. V železarni je tako dnevno prisotnih 55 delavcev Vatrostalne, 45 delavcev Hidromontaže in 40 delavcev Metalne.

Odbor je ugodno rešil tudi večje število prošelj, ki so jih nanj naslovila razna društva in organizacije. Medobčinski organizaciji slepih in slabovidnih je podaril za srečelov dobiček v vrednosti milijon dinarjev. Zvezi združenj borcev Jesenice paličasto železo v

vrednosti 128.572 din. Gasilskemu društvu Dobje-Mojstrana material v vrednosti 500.000 din, KOOS Železarne dobiček v vrednosti 1.000.000 din. Gorski reševalni službi Jesenice bodo v obratu brezplačno izdelali rezervoar za vodo (za zavetišče v Španovem vrhu). Organizacijski komite svetovnega prvenstva v veslanju na Bledu pa bo lahko brezplačno uporabljal (dne 1.9. in dne 11. 9.) naše avtodvigalo. Tudi Planinsko društvo Jesenice bo lahko z našimi kamioni zastoj prevažalo les na relaciji Erjavčeva koča-Tičarjev dom. Nekaj vlog je bilo tudi zavrnjenih.

Na vprašanje pomoči raznim organizacijam in društvom se nanaša tudi večji del sklepov, ki jih je sprejel na 4. seji, dne 24. avgusta ODBOR ZA GOSPODARSTVO V TOZD OKROGLI PROGRAM. Krajevni skupnosti Zasip in Društvo upokojencev Zasip je podaril 20 kilogramov nesortiranih žebeljev, 6 kilogramov elektrod ter po en kolobar pletene in pocinkane (odpadne) žice. Pašna skupnost Blejska Dobrava je dobila 25 kilogramov sortiranih žičnikov različnih dimenzij. Društvo za podvodne dejavnosti Bled pa 4 kilograma elektrod, 10 kilogramov nesortiranih žebeljev, kolobar odpadne pocinkane žice in 100 kilogramov odpadnih palic. Medobčinski organizaciji slepih in slabovidnih iz Kranja je odbor podaril 6 kilogramov elektrod, 25 kilogramov sortiranih žičnikov ter po en kolobar odpadne pocinkane, odpadne pletene in neopadne betonske žice (skupaj 350 kilogramov). Planinsko društvo Jesenice je odbor oskrbel s 50 jeklenimi

palicami Ø 17 milimetrov, dolžine 500 mm in 50 jeklenimi palicami istega premera vendar dolžine 600 mm. Planinsko društvo Kranjska gora je dobilo 30 kilogramov žebeljev dimenzije 25 x 70 zastoj, 30 kilogramov pa lahko tudi kupi na mali prodaji po maloprodajni ceni.

Tudi vrsta ostalih prošelj ni ostala praznih rok. Darila so bila porazdeljena takole:

Balinarski klub Jesenice: po en kolobar odpadne pocinkane žice in betonske žice, 10 kilogramov elektrod, 50 kilogramov odpadnih jeklenih palic, 10 kilogramov nesortiranih žičnikov.

Osnovna šola Žirovnica: tona betonskega železa.

Gradbeni odbor Glenca: tona betonskega železa.

Kinološko društvo Jesenice: 50 kilogramov nerjavnih palic.

Teniški klub Radovljica: 10 kilogramov kvalitetnih žebeljev ter dva zavijka elektrod Jadran in Finkord.

Gasilsko društvo Nomenj: 25 kilogramov odpadnih nesortiranih žebeljev in 4 kilograma elektrod.

Gasilsko društvo Bohinjska Bistrica: 6 kilogramov elektrod, 25 kilogramov nesortiranih žičnikov, ter po en kolobar odpadne pocinkane in pletene in kolobar betonske žice (skupaj 360 kilogramov).

Krajevna skupnost Blejska Dobrava: pet ton betonskega železa.

KOOS ŽJ: kolobar odpadne pocinkane žice, 25 kilogramov nesortiranih žebeljev, 4 kilograma elektrod.

Lovska družina Stol-Žirovnica: 350 kilogramov trožilne vrvi, tona palic, 4 kilograma elektrod, 10 kilogramov žičnikov 31 x 80, 10 kilogramov žičnikov 34 x 90 in 10 kilogramov žičnikov 38 x 100.

Večina teh daril je namenjena bodisi za srečelove, bodisi za obnovu ali gradnjo določenih objektov. CSI — BL

Železarski globus

Avstralija

Po pogodbi naj bi v letošnjem letu avstralski rudniki železne rude dobavili japonskim železarnam 22,95 mio ton železne rude. Vendar so glede na ceno te železarske surovine na svetovnem trgu japonske železarne zmanjšale pogodbeno količino na 15-16 mio ton. To je najmanjša količina, ki so jo letno dobavili avstralski rudniki japonskim železarnam v zadnjih letih.

Iran

Iranska državna železarska družba Industrial Steel Group of Iran bo v pokrajini Vzhodni Azerbajdžan zgradila nov obrat za proizvodnjo paličastega jekla v kraju Miyaneh. Njegova letna proizvodna zmogljivost bo 250.000 don paličastega jekla. Ko bo proizvodnja v tem obratu stekla, bodo Iranci letno prihranili okrog 98.000 dolarjev, ki jih sedaj porabijo za uvoz paličastega jekla.

Avseniki v Begunjah

V soboto, 9. septembra, bo ob 20. uri koncert ansambla bratov Avsenik z mini tombolo.

V nedeljo, 10. septembra, ob 17. uri zabavnoglasbeni večer s plesom. Sodelujejo: godba na pihala Laško, Pivovarna Laško s pokušino piva, Plesni orkester jeseniških železarjev, ki ga vodi Franci Košir, in Gorenjski muzikanti.

Prireditvi bosta na travniku nasproti gostišča Jožovec, poskrbljeno pa bo za postrežbo ob mizah. Vstopnina za sobotno prireditev bo 50.000 din, za nedeljsko pa 30.000 din.

V dogovoru z organizatorji teh prireditev bo sindikat Železarne organizira predprodajo kart. Referenti za kulturo pri osnovnih organizacijah sindikata zberejo prijave in denar ter vse skupaj oddajo na sindikatu Železarne do 4. septembra, ko bodo prejeli tudi karte.

Čisti dohodek bo namenjen Gasilskemu društvu za nabavo opreme, Bolnici Jesenice za nabavo medicinskih aparatov in prizadetim ob zadnjih neurjih po Sloveniji.

Sindikata Železarne

Tehniška dediščina — bogastvo ali breme (37)

Premična dediščina (2)

Priznanja, kolajne, medalje in diplome

Za razliko od zbirke nadomestnega denarja, ki je časovno omejena s prvo svetovno vojno, pa zbirka raznih priznanj, kolajn, medalj in plaket sega tudi v povojno obdobje. Kljub temu, da j. v zbirki Tehniškega muzeja nekaj priznanj iz prve polovice 19. stoletja, pa so najpomembnejše tiste, ki jih je Kranjska industrijska družba (KID) prejela v sedemdesetih letih za uspehe na področju pridobivanja feromangana v plavžu.

Leta 1872 je bil v javniškiemu plavžu prvič na svetu proizveden 30 % feromangan. Do takrat so feromangan v Evropi pridobivali samo v grafitnih loncih in še to v majhnih količinah, ki niso zadostale za jeklarsko industrijo. Izjeda pripada takratnemu tehničnemu ravnatelju Lambertu von Pantzu, ki je s to izjaddo vzbudil v jeklarski industriji veliko pozornost. Ko je feromangan iz plavža skupaj z ostalimi izdelki KID romal na svetovno razstavo leta 1873 na Dunaju, je bilo že jasno, da bo požel priznanje. Organizator je za železarske in jeklarske izdelke izročil KID spominsko diplomu in kolajno, kar je pomenilo med 8000 razstavljalci izreden uspeh. Avstro-ogrski monarhi pa je ponosna na izum, zaprosila vodstvo KID, da jim pošlje na Dunaj maketo javniškega plavža. Maketa se je do danes ohranila v zbirki Tehniškega muzeja na Dunaju, vitrine Tehniškega muzeja na Jesenicah pa krasijo lična diploma in kolajna za »zaslužnost«.

Izum je omogočil prodajo celotne količine feromangana v Nemčijo, Anglijo, Belgijo, Francijo in celo Ameriko. Ko je bila leta 1876 mednarodna svetovna razstava v Philadelphiji, je KID ponovno požela veliko priznanje: »INTERNATIONAL EXHIBITION 1876, CERTIFICATE OF AWARD KRAINISCHE INDUSTRIE — GESELLSCHAFT LAIBACH, Ferro Magnanese, UNITED STATES CENTENNEAL COMMISSION in accordance with the Act of Congress, Philadelphia, 27. september 1876«. Tudi ta diploma s kolajno krasijo vitrine tehniškega muzeja v Železarni.

Kljub temu, da je svetovna konkurenca (predvsem francoska, nemška in angleška) kmalu prehitela KID, pa je izum ostal za vselej zapisan z zlatimi črkami v zgodovini metarurgije.

(se nadaljuje)

Tone Konobelj

Priznanje Zoisovim fužinam na Javorniku in v Bohinju iz leta 1841

Kolajna s svetovne razstave v Filadelfiji leta 1876

Kolajna s svetovne razstave na Dunaju leta 1873

Ob letošnji krvodajalski akciji

Že vrsto let se enkrat letno, zadnji čas ob koncu avgusta, začetku septembra nekaj sto krvodajalcev zbere na vsakoletni krvodajalski akciji na Jesenicah. Tisti dolgoletni krvodajalci se že poznajo, hitro in prijetno mine čas, ko čakajo na pregled krvi pri zdravniku ali nekaj kasneje, če je z zdravjem vse v redu, v veliki dvorani na sam odzvem. Prešerno razpoloženje, nobene nerazumevanja, tu pa tam kakšna šala, predvsem pa prijeten občutek — tu smo, ker smo pripravljeni pomagati, četudi ne vemo točno, komu in kdaj bomo lahko s svojo darovano krvjo pomagali.

TODA POMAGAMO ČLOVEKU, nekomu tu, morda sosedu ali znanu, ki ga poznamo, pa sploh ne vemo, da mu bo morda naša kri rešila življenje. Ali pa bo pomoči deležen nekdo, ki ga sploh ne poznamo, ki ga tudi nikoli ne bomo poznali ali pa bo naša kri predelana pomagala. Saj ni pomembno komu, krvodajalci to solidarno, humano akcijo sprejmejo kot nekaj samo po sebi umevnega. Saj to vendarle, če smo le zdravi in na srečo, je takih večina, ni nič hudega. Nič ti ne zmanjka, nič slabše se ne počutiš kot običajno in če je z zdravjem vse v redu, res ni ovir za darovanje krvi.

Udeležba na tej akciji je le drobec v mozaiku našega življenja, našega razumevanja medčloveške pomoči, ki jo izražamo neznanemu človeku. Ne komu, ki mu zdravje ne omogoča brezskrbnega življenja in je odvisna od tisočev anonimnežev širom Slovenije, ki se vsako leto zberejo na krvodajalskih akcijah.

Morda bi letos poskusili tudi vi, če ste zdravi, pa doslej na taki akciji še niste bili?

Vi videli boste, da je tisti dan eden izmed lepših v življenju, dan, ki se ga vsi krvodajalci radi spominjajo.

Spomini pa so v življenju nekaj lepega in starejši kot smo, več nam pomenijo. Udeležba na krvodajalski akciji pa je še nekaj več kot le spomin. Je tudi dokaz, da znamo in zmremo pomagati, če le hočemo, da smo ljudje!

R.

Rezultati gospodarjenja v občini Jesenice v prvem polletju

(Nadaljevanje s 1. strani)

redi za kritje izgub v prejšnjih letih, udeležbo drugih OZD v skupnem dohodku in za BOD delavcev iz naslova živega dela.

Bruto dobiček je po podatkih gospodarskih OZD ob polletju letos znašal 153.490 milijonov din in ni enak dobičku. Dobitek je znašal 176.073 mio din in znaša 33 % dohodka. Iz dobička je potrebno nadomestiti davke in prispevke, ostanek dobička pa se razporedi na akumulacijo, bruto osebne dohodke neodvisne od ustvarjene akumulacije. Akumulacija je glede na ustvarjen dohodek v jeseniškem gospodarstvu znašala 15,1 % (v enakem obdobju lani 6,1), kar pomeni, da smo na 1000 din ustvarjenega dohodka (bruto dobiček in BOD) ustvarili 151 din akumulacije.

Akumulacija glede na dobiček je znašala 40 %, kar pomeni, da smo na 1000 din bruto dobička v prvem polletju 1989 ustvarili 400 din akumulacije. Postavka vkalkulirani BOD vsebuje dejanske obračunane osebne dohodke, vendar le do zneska, ki je izračunan na osnovi izhodišča vrednosti bruto osebnih dohodkov v gospodarstvu za obdobje januar-junij 1989, faktorja odstopanja bruto osebnih dohodkov ter števila zaposlenih po delovnih urah.

Poslovanje Železarne Jesenice v prvem polletju 1989 smo v glasilu že predstavili. Zato tokrat predstavljamo le poslovanje nekaterih drugih delovnih organizacij v naši občini.

V KO-OP Mojstrana so dosegli nekoliko večjo fizično prodajo izdelkov in storitev kot v lanskem letu. 98 % prihodkov od prodaje izdelkov so dosegli na domačem trgu. Izpadel jim je izvoz jeklenih podbočnikov za obutev v Alži-

rijo, ker jih Francozi in Italijani izvažajo po znatno nižjih cenah. Delovna organizacija je imela manjše likvidnostne težave kot v preteklih letih, vendar so le-te nastopile predvsem takrat, ko so vplačali večjo naložbo — 160-tonsko stiskalnico. Še vedno pa jim ni uspelo aktivirati kelilne linije.

Ob polletnem obračunu je DO KOVINAR na področju komunalnih storitev pričakovala izgubo ali celo izgubo na substanci. Napovedan finančni rezultat pa se k sreči ni uresničil, saj je TOZD Komunalne službe dosegel ugoden poslovni rezultat. Bruto dobiček te TOZD je znašal 2.196 mio din, kar predstavlja 7,7 odstotni delež v strukturi bilance uspeha celotne DO.

Revalorizacijska bilanca je pozitivna pri vseh TOZD.

V TOZD Kovinska predelava prihodke finansiranja predstavljajo 10,8 % vseh prihodkov, doseženih v prvi polovici leta 1989. Če od skupnih prihodkov odštejemo prihodke od finansiranja, bi odhodki presegli prihodke in bi bili v izgubi.

V prvi polovici leta 1989 je TDO GOLICA dosegla zadovoljive rezultate.

V TOZD ROŽKA je opazen fizični padec prometa, v TOZD DELIKATSA pa porast. Prihodki od prodaje so večji tudi v primeru, če od celotnih prihodkov odštejemo promet novega supermarketa v Kranjski Gori. Ohranjala se je tudi realna rast dohodka. To pomeni, da je rast dohodka hitrejša od rasti cen na drobno.

Poprečne zaloge se povečujejo, vendar se je kljub temu poprečni količnik obračanja zalog zmanjšal.

V TOZD Delikatesa je znesek nerazporejenega dobička petkratno presegel

znesek nerazporejenega dobička v TOZD ROŽKA.

Pestijo jih tudi kadrovske težave tako v trgovinah kot v skupnih službah. V TOZD Delikatesa se je zaposlenost nekoliko zvišala zaradi na novo zaposlenih delavcev v Kranjski Gori. V TO ROŽKA se je število zaposlenih kljub odprtju športne trgovine na Pristavi zmanjšalo.

Zaradi odprtja novih trgovin v privatni lasti bodo morali vlagati sredstva za popestritev ponudbe.

DO Tekstil Ljubljana TOZD Zarja V letošnjem letu so pod okriljem Tekstila napravili korak naprej. Izboljšali so se kazalci poslovanja, povečala se je zavzetost za delo, dosegli so sprotno nivelacijo zalog. Realizacija se je solidno povečala. Razen enote DOM so vse presegle planske obveznosti.

Nabavna vrednost, ki je največja postavka dohodkov, je naraščala počasneje od prihodkov in prodaje in hitreje od inflacije. Čedalje večji delež odhodkov predstavljajo materialni stroški, ki so presegli rast inflacije za 278 indeksnih točk. Močno se je povečala tudi amortizacija, ki jim omogoča izpeljati načrtovano naložbo v Kranjski Gori.

Poprečne zaloge so se povečale za bistveno manj kot prihodki od prodaje. Rezultat je občutno višji koeficient obračanja.

Industrijska proizvodnja se je na Jesenicah gibala takole:

	I N D E K S		
	junij 1989	junij 1989	jan.—jun. 1989
	junij 1988	maj 1989	jan.—jun. 1988
Jesenice	99,5	103,9	102,8

Načrt mesta Jesenice

Načrt je bil javnosti predstavljen z »besedo« v dneh pred praznikom občine v razgovoru za radio Triglav. Uradna predstavitev je bila na otvoritvi prenovljenega trga Toneta Čufarja 31. julija v avli gledališča Tone Čufar. Podrobnejše predstavitev namenoma nismo posredovali, ker smo pričakovali odzive javnosti na ta kartografski izdelek in računajoč, da bo potrebno katero od podrobnosti oziroma vprašanj detajlno razčleniti in pojasniti.

Kratek opis nastanka in vsebine:

Osnovo za izdelavo načrta naselij predstavlja temeljni topografski načrt v merilu 1 : 5000. To je načrt s katerim je prekrito celotno območje naše ožje domovine. Akcija sodi med najpomembnejše povojne odločitve geodetske stroke v Sloveniji.

Na tej osnovi je v šestbarvnem tisku prikazana vsebina: hišne številke, imena ulic, pomembnejši objekti gospodarskega, prometnega, turističnega, trgovskega, kulturnega in športnega značaja, skratka informacije, ki naj bi zanimale rednega ali naključnega obiskovalca upravnega središča občine Jesenice. Za vsako od barv se izdelala posebna maska s pomočjo katere se od barve do barve na papir nanaša vsebina. Hkrati pa je načrt zasnovan tako, da je možno izdelati vrsto izvedenk, saj je že sam kot tak tematski prikaz določene vsebine. Razvoj kartografije v svetu gre namreč v avtomatsko obdelavo vsebin in prikazov tako, da bo v kratkem času možno tak načrt opazovati po posameznih območjih povečano oziroma pomanjšano na večbarvnih ekranih sodobnih računalnikov.

Začetek izdelave takih načrtov vsega 20 let nazaj. Geodetski zavod SR Slovenije je za mesto Jesenice izdelal enega prvih poizkusov, ki pa je vsebinsko odgovarjal ožjim področjem strok (statistika, geodezija) in upravnim službam.

Število prodanih izvodov in ponatisov načrtov za naselja širom po Sloveniji zgovorno potrjuje pravilnost odločitev za izdelavo mestnih načrtov in načrtov naselij. Na tak način se informacije o stanju v prostoru najbolj približajo širokemu krogu uporabnikov.

Priprava na tisk načrta mesta Jesenice

Ideja o izdaji načrta v publikacijski obliki ni nova. Odločitev pa je bila sprejeta v januarju letos. Glede na to, da smo si izbrali občinski praznik za javno predstavitev, sta bila izvajalec Inštitut za geodezijo in fotogrametijo v Ljubljani ter Geodetska uprava občine Jesenice postavljena pred zahtevno nalogo. Običajen rok izdelave je nekoliko daljši. V šestih mesecih je bilo potrebno izdelati po šest mask za vsako stran. Nerodnost je namreč v tem, da so Jesenice razpotežene v dolini v dolžini približno 6 km, v širini pa dober kilometer. Razprostirajo se od severovzhoda do jugovzhoda. Zato je bilo potrebno tiskati obe strani.

Podatke smo delavci geodetske uprave preverjali po območju naselja v februarju in jih dopolnjevali vse do začetka tiskanja. Pri pripravi podatkov za dodatno vsebino je bilo potrebno pretehtati, katere in koliko podatkov se uvrsti, katere pa se zaradi preglednosti izpusti. Pri tem smo se ravnali po pravih generalizacijah (reduciranja vsebine). Na primer: kjer je na ožjem

območju več trgovin, smo to ponazorili z enim simbolom. Tu pa tam se nam je prikadrala kakšna napaka, ki je v časovni stiski posledica prehitrega večkratnega iskanja po virih ali pa je logičen odziv izvajalca, če je bil v dilemi.

Posebno področje predstavlja raba imen in nazivov ulic. Na naš poziv se je odzval prof. Janez Svobljak. Kot mnogo predhodnikov se je ustavil ob pravilni rabi Mežaklja ali Mežakla. Slovenski razlagalci imen si tu še niso enotni, Slovenci pravopis iz leta 1962 pa se opredeljuje za Mežakljo. Popolnoma na mestu pa je pripomba v zvezi s pravilno rabo Jelen kamen (in ne Jelenov kamen) in uporaba nazivov za ulice s celim imenom in priimkom ter odsvetovanje pridevniške rabe imen (Aljaževa ulica ipd.). Te in še nekatere ostale pripombe bodo dobrodošle ob prvem ponatisku. Ravno prvi ponatis je tisti, ki prinaša najpopolnejše stanje in

Železarski globus

Južna Koreja

Največja južnokorejska železarska družba Posco je zgradila nov obrat za proizvodnjo specialnih jekel. Gradili so ga 27 mesecev in s poskusno proizvodnjo so pričeli ob koncu letošnjega marca. Večino opreme je dobavilo podjetje Krupp Industrietechnik GmbH iz Duisburga v Zvezni republiki Nemčiji, ostalo pa domača podjetja. Proizvodna zmogljivost novega obrata bo 250.000 toni specialnih jekel letno.

Socialni programi

Morda ste pred časom zasledili med zahtevami vodstva jugoslovanske partije tudi to, da je potrebno izdelati socialne programe in pripraviti ukrepe socialne politike, ki da mora biti sestavni del ekonomske politike.

V jeseniški občini smo se analiziranja razmer lotili že v lanskem letu. Temeljita analiza razmer je namreč lahko osnova za ukrepanje. Analizo s predlogi, predvsem dolgoročnih ukrepov, ki so predvsem naravnani v odpravljanje nekaterih temeljnih neskladij, ki ovirajo razvoj, so februarja letos obravnavali tudi zbori občinske skupščine in posebni delovni skupini Izvršnega sveta naložili, naj do septembra pripravi poročilo o izvajanju ukrepov.

Delovna skupina je pozvala delovne organizacije, skupaj 30, naj do konca junija letos na kratko poročajo o izvajanju ukrepov.

Odziv: od 30 delovnih oziroma te-

se zato prva izdaja ne tiska v večjih nakladah.

Drugi vsebinski prikazov se načrt izogiba na osnovi izkušnje v ozki strokovni uporabnosti pionirskih izdelkov s tega področja. V načrtu so opredeljeni splošni podatki tako, da je načrt v nekakem vsebinskem ravnotežju in na določenem nivoju in z določenim standardom.

Namen izdaje načrta ni samo v koristnem prikazu informacij za obiskovalce. Že na predstavitvi so bili namreč nad nekaterimi podatki presenečeni tudi domačini. Zato bo spoznavanje mesta Jesenice zanimivo ne samo za učence osnovnih šol, ampak tudi za nekatere odrasle občane.

Načrt mesta Jesenice lahko kupite na sedežu Geodetske uprave Jesenice, Cesta maršala Tita 65.

Andrej Černe

Solidarnost?

Tolikokrat uporabljena pa tudi zloračljena beseda.

Pa vendarle, v trenutkih, ko je človeku najtežje, prav človeška solidarnost lahko tudi največ zaleže.

Pregovor pravi, da prijatelj spoznaš v nesreči.

In zadnja neurja, ki so besnela nad dobrim delom naše republike, so marsikomu porušila vse, kar je imel, zgradil, snoval.

Veliko pomoči je bilo že dane, veliko jo ti ljudje in kraji še potrebujejo, da bodo lahko nadaljevali tam, kjer je njihova prihodnost zastala.

Eden izmed predlogov je, da bi še en celodnevni zaslužek namenili kot pomoč tem krajem v severovzhodnem predelu Slovenije?

Prav bi bilo, da tudi o tem razmislimo vsi skupaj.

R.

Začetek pouka v osnovnih šolah v občini Jesenice

Začetek pouka bo za vse šole v občini v petek, 1. septembra. Učenci bodo prvi dan prejeli urnike in uvodna navodila.

Učence 1. razreda naj spremljajo starši.

Začetek pouka je usklajen z možnostmi lokalnega prevoza in s prostorskimi možnostmi šol.

Za učence, ki jim starši ne morejo zagotoviti ustrezne pomoči in varstva, bo organizirano podaljšano bivanje.

Prosimo, da se starši odločite o prehranjevanju svojih otrok v šoli, da bomo 1. septembra lahko zbrali prijave. Od 4. septembra dalje bodo na vseh šolah zagotovljena kosila za vse učence, ki to želijo, malica pa bo še naprej obvezna za vse učence.

Prvi šolski dan naj imajo učenci s seboj beležko, pisalo in copate.

1. septembra bodo pričele z rednim delom tudi vse vzgojnoizobraževalne enote.

Učencem Glasbene šole Jesenice bodo učitelji posredovali urnike 1. septembra ob 11. in ob 15. uri.

OŠ Jeseniško bohinjskega odreda Kranjska gora

Učenci 1. do 4. razreda imajo začetek pouka ob 8.30, učenci 5. do 8. razreda pa ob 7.40. Šolski avtobus bo vozil od prvega dneva dalje po običajnem voznem redu.

OŠ 16. december Mojstrana

Začetek pouka je za vse učence ob 8. uri.

OŠ Tone Čufar Jesenice

ob 7.30 se zberejo učenci 2. in 3. razreda

ob 8. uri se zberejo učenci I. izmene od 4. do 8. razreda

ob 9.30 se zberejo učenci II. izmene od 4. do 8. razreda

ob 10. uri se zberejo učenci 1. razreda — šolski novinci.

Učenci od 2. do 8. razreda se zberejo pred šolo na označenih mestih, učenci 1. razreda pa se v spremstvu staršev zberejo v šolski dvorani.

Učenci 1., 2., 3. razreda bodo imeli pouk dopoldan, učenci od 4. do 8. razreda pa v izmenah.

OŠ Prežihov Voranc Jesenice

Učenci 1. razreda se v spremstvu staršev zberejo ob 10. uri v telovadnici šole.

Učenci A izmene se zberejo pred šolo ob 7.30, učenci B izmene pa ob 13.30.

Učenci 1. in 2. razreda bodo imeli pouk samo dopoldne, učenci od 3. do 8. razreda pa v dveh izmenah.

OŠ Karavanški kurirjev NOB Koroška Bela

Začetek pouka za učence od 2. do 8. razreda bo ob 8. uri, učenci 1. razreda pa se v spremstvu staršev zberejo ob 8.30 v večnamenskem prostoru.

Učenci 1. razreda na Blejski Dobravi se zberejo ob 10. uri, učenci 2. razreda pa ob 8. uri v razredu podružnične šole.

OŠ Gorenjski odred Žirovnica

Vsi učenci se zberejo pred šolo ob 7.45.

OŠ Polde Stražisar Jesenice

Vsi učenci se zberejo v šoli ob 8. uri.

Vse učence opozarjamo, da na poti v šolo in nazaj hodijo po poteh, ki jih poznajo kot najbolj varne, kajti na cestah skozi občino poteka gost promet.

Vzgojnoizobraževalni zavod Jesenice

Dajmo spomeniku ime

Slovesno in vedro je bilo v nedeljo na Dovjem, ko so odkrili spomenik zaslužnemu krajanu, dovškemu župniku in velikemu ljubitelju gora Jakobu Aljažu.

Še proti večeru, ko so se kolone vozil vračale iz Gornjesavske doline ali pa proti njej, novi spomenik ni sameval. Ne samo domačini, tudi tujci so se ustavljali in spraševali, komu je ta spomenik posvečen.

Domači planinci bodo spomenik prav gotovo skrbno varovali,

R.

morda pa ne bi bilo odveč, če bi v bližini še zapisali, kaj pravzaprav pomeni, komu je posvečen in ne nazadnje, kdo ga je naredil.

Naj bo ta akcija, ki je pritegnila toliko ljudi ne samo na tem koščku naše prelepe domovine, tudi za prihodnje rodove predstavljen, spomenik pa naj bo vsem nam lep spomin in opomin.

Izguba v tekočem letu (v 000 din)

TOZD Elektrarna Moste	1.004.513
TOZD Elektro Žirovnica	12.930.157
TOZD Izolirka Jesenice	248.301
TOZD Elim Jesenice	2.855.376
Gradbinez TOZD BZO	377.373
Gradbinez TOZD GO	4.331.933
Gradbinez Družbeni standard	47.927
Obrtna zadruga Gradnja-Transport	13.718
HTDO Gorenjska TOZD Gostinstvo	216.706
TOZD Hotel Špič Gozd Martuljek	1.557.501
ŽG TOZD za promet Jesenice	11.121.762
Skupaj	34.705.267

je posledica težav v kampu v Martuljeku ter kasnejšega odprtja zasebnega kampa na Dovjem v letu 1988.

V letošnjem letu smo imeli zimsko sezono skoraj brez snega, kar ima svoj vpliv na rezultate turističnega gospodarstva.

Zato v Gorenjkinem TOZD ugotavljajo zmanjšanje nočitev domačih gostov za 16 % (ali 3444 nočitev), zmanjšanje nočitev tujih gostov pa za 18 %. Vseh nočitev je bilo 18 % manj kot lani v enakem času. V strukturi nočitev vseh gostov v Kranjski Gori znaša delež tujih 75 %.

Padla je tudi zasedenost kapacitet v primerjavi z enakim lanskim obdobjem, in sicer z lanskimi 46 % na letošnjo 39 %.

Uspešnejše poslovne rezultate beleži TOZD Hoteli Kompas Kr. Gora. Nočitev so porasle za 7 % v primerjavi z enakim lanskim obdobjem, od tega tuje 26 %, medtem ko so se nočitve domačih gostov zmanjšale za 43 %.

V strukturi gostov predstavljajo tuji gostje 85 %; zasedenost kapacitet je porasla z lanskimi 76 % na letošnji 80 %.

Izvršni svet je vse leto aktivno sodeloval pri pripravi na gradnjo športno prireditvenega centra, pri posodobitvi žičniškega sistema, pri pripravi programskih zasnov vključevanja zdravstvenih storitev v turistično ponudbo

Kranjske Gore (Hotel Lek) ter sodeloval v razgovorih na Karavanški poslovni skupnosti o ustanovitvi informacijskega turističnega centra. Zaživela je tudi koordinacija med turističnimi delovnimi organizacijami v Kranjski Gori in dosegla svoj namen; več pobud in idej pa bi moralo prihajati iz turističnega gospodarstva.

Gibanje izvoza in uvoza v prvem polletju

Skupni izvoz naše občine je ostal na enakem nivoju kot v lanskem letu, povečal se je konvertibilni izvoz, in sicer za 29,6 %, močno pa je padel izvoz na klirinško področje, in sicer za 85,6 %.

Skupni uvoz je upadel za 6,4 %; konvertibilni se je povečal za 28,5 %, klirinški pa je upadel za 47,5 %.

Pokrivanje uvoza z izvozom je 4,1 %, kar je razveseljujoč podatek, saj je pokrivanje boljše kot v nekaj zadnjih obratnih obdobjih.

Osební dohodki

Bruto osebni dohodki na delavca so se v organizacijah združenega dela v obdobju januar-junij povečali povprečno za 528 odstotkov. Nad povprečjem jeseniške občine so se BOD povečali v vseh dejavnostih razen v gradbeništvu.

Povprečni čisti OD na delavca je v prvem polletju 1989 znašal 2.858.093 din

in se je v primerjavi z enakim lanskim obdobjem povečal za 514 %.

Po statističnih podatkih RAD-1 pa je čisti OD na delavca v gospodarstvu občine v obdobju I-VI 1989 znašal 2.939.895 din, kar je za 2,8 odstotkov več od izkazanega OD po podatkih SDK. V negospodarstvu občine Jesenice je bil čisti OD nekoliko višji in je znašal 3.171.464 din.

Junjski povprečni čisti osebni dohodki so po statističnih podatkih v gospodarstvu znašali 5.200.711 din, v negospodarstvu pa 5.707.523 din.

Število zaposlenih in zaposlovanje v prvem polletju 1989

V 1. polletju leta 1989 je bilo v naši občini zaposlenih 14.196 delavcev ali 3 % manj kot v enakem lanskem obdobju. Od tega je bilo zaposlenih v industriji 5042, v gospodarstvu 11.986, v negospodarstvu 1926 ter v samostojnem osebnem delu 284 delavcev.

Število zaposlenih je povsod upadalo, najbolj v gospodarstvu, kjer beležimo indeks 96,7 v primerjavi z lanskim enakim obdobjem, ter v negospodarstvu, kjer je indeks 98,6.

Strokovna služba skupnosti za zaposlovanje Gorenjske ugotavlja, da smo v jeseniški občini v prvem polletju premočno povečali zaposlenost delavcev iz drugih območij Jugoslavije in svetujemo, da bi kazalo opraviti temeljit razgovor z vodstvom DO Vatrostalna. Inspekcija dela bi morala v skladu s svojimi pristojnostmi na osnovi minimalnih standardov ugotoviti spoštovanje le-teh. Pred zaposlitvijo delavcev iz drugih območij Jugoslavije morajo OZD navezati stike s strokovno službo občinskih skupnosti zaradi organizirane zaposlitve.

V prvem polletju so delovne organizacije in zasebniki na Gorenjskem zaposlili 150 delavcev od drugod, od tega največ na Jesenicah, in sicer 60 (lani 28); vodi Vatrostalna s 13 delavci z drugih območij Jugoslavije.

V Sloveniji se je v tem obdobju zaposlilo 2289 delavcev z drugih območij Jugoslavije, gorenjski delež pri teh zaposlitvah je 6,55 %.

Poslovanje SIS družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje v prvem polletju 1989

Prihodki SIS družbenih dejavnosti po prispevkih stopnjah (izvirni prihodki) so bili v prvem polletju 1989 za 226,2 % večji kot povprečni v letu 1988. Prihodki med skupnostmi so bili različni — od 165,9 % (raziskovalna skupnost) do 298,7 % (skupnost za zaposlovanje), obe prvo polletje 1989 v primerjavi s povprečjem 1988.

Prihodki občinske zdravstvene skupnosti Jesenice so bili v prvem polletju 1989 v primerjavi s povprečjem lani večji za 226 %, izobraževalne skupnosti za 237,1 %, skupnosti otroškega varstva za 206 %, kulturne skupnosti za 244,3 %, telesnokulturne skupnosti za 208,4 % ter skupnosti socialnega skrbstva za 224,2 %.

V prvem polletju letos se je tako zbralo 60.523.683.000 din, kar je bilo 430,9 % več kot v prvem polletju 1988.

Tako v letu 1988 kot v prvem polletju 1989 je veljal zvezni interventni zakon, ki je omejeval prihodke SIS družbenih dejavnosti za porabo.

Ob tem pa so stroški rasli hitreje, saj je bila v tem obdobju (prvo polletje 1989 v primerjavi s povprečjem 1988) rast mase bruto osebnih dohodkov v gospodarstvu občine (ocena) 312 %, rast drobnoprodajnih cen pa 282,4 %.

Prihodki so torej krepko zaostali za stroški, dve skupnosti pa sta polletno poslovanje tudi sklenili z izgubo — zdravstvena skupnost (kjer se izguba nadaljuje iz leti 1987) v višini 6.766.408.034 din in skupnost socialnega skrbstva v višini 148.355.280 din.

Z izgubo so poslovale tudi OZD na področju družbenih dejavnosti (dve temeljni organizaciji osnovnega zdravstva, Splošna bolnica Jesenice, nekatere temeljne organizacije v VIZ).

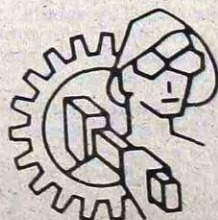
Skupaj znaša izguba 5.886 milijarde din.

V šestih mesecih letos so znašali prihodki SIS materialne proizvodnje po prispevni stopnji (komunalno-cestna skupnost, skupnost za varstvo pred požari, stanovanjska skupnost — solidarnost) 10.315.678.000 din in so bili za 325,5 % večji kot povprečni v letu 1988 oziroma za 480,6 % večji kot v prvem polletju 1988. Pri tem velja povedati, da je primerjalna osnova teh skupnosti v letu 1988 zaradi refundacije precej nižja kot pri SIS družbenih dejavnosti v letu 1988 (SIS družbenih dejavnosti — leto 1988 v primerjavi z letom 1987 — 175,3 %, SIS materialne proizvodnje 127,8 %).

Pri SIS materialne proizvodnje je v letu 1989 prišlo tudi do spremembe financiranja — prispevek plačujejo tudi poslovne enote, ki niso podpisale samoupravnega sporazuma o temeljih plana teh skupnosti (v skladu z občinskim odlokom).

Poleg tega je višja tudi stopnja za solidarnost v stanovanjskem gospodarstvu (z 1,215 % na 2 % — v skladu s sklepom skupščine stanovanjske skupnosti — pri tem se je zmanjšala za enak odstotek obveznost za vzajemnost).

Dopisujte

Samostojna razstava člana Dolika Branka Čušina

Jutri v petek, 1. septembra, bodo ob 18. uri v razstavnem salonu Dolik Svoboda Tone Čufar Jesenice odprli trinajsto samostojno razstavo slik samostojnega kulturnega delavca — likovnika Branka Čušina, sicer člana likovnega kluba Dolik. Kakor je že običaj, bodo razstavo odprli s krajšim kulturnim programom.

Štirinapetdesetletni slikar Branko Čušin s Koroške Bele se je še kot gimnazijec vključil v likovni klub Dolik. Zaradi vojaščine in drugih obveznosti je aktivnost v klubu za nekaj časa prekinil, zelo aktivno pa je ponovno začel delovati leta 1977 in bil štiri leta tudi predsednik kluba. S svojimi likovnimi deli je sodeloval na številnih skupinskih razstavah Dolika, udeležil pa se je tudi številnih slikarskih kolonij in ex tempore. Tokrat se že trinajstič samostojno predstavlja s svojimi likovnimi izdelki. Leta 1978 je s sliko »Spoznanje« sodeloval tudi na razstavi Paint Columbes v državi Georgia — ZDA in je bila slika glede na aktualno ekološko tematiko sprejeta v tamkajšnji Museum of Art and Sciences. Ob sedanjih razstavi Branka Čušina je likovni kritik dr. Cene Avguštin zapisal:

»Skoraj ne poznamo dobe, ki bi v našo naravno in kulturno dediščino vnesla toliko sprememb in razdejanj kot je naša. Mnogi brezobzirni posegi v naravo so nemalokrat porušili najbolj prizanesljive predstave o kulturni krajini. Še huje kot naravni ambient je prizadeta naša naselbina in arhitekturna dediščina. Družbene spremembe

in velikokrat nenačrtna gradbena dejavnost po vojni sta še posebej močno vplivala na podobo našega podeželja. Sodoben način življenja z vsemi tehničnimi in ostalimi novostmi je zajel najbolj oddaljeno vas. Miselnost, da je vse staro odvečno in neprimerno, je povzročila, da smo začeli izgubljati mnoge najbolj značilne attribute slovenske pokrajine: poleg od podnebnih razmer in razpoložljivega stavbnega gradiva močno odvisne podobe kmečkih domov, tudi značilno gospodarsko arhitekturo, kot so na primer: hlevi in podi, kašče, leseni kozolci vseh vrst, seniki, planinske staje in stanovi, mlini, žage in kovačije in nekdanji številni in oblikovno raznolika znamenja ob cestnih in poljskih poteh.

Zaradi uvidevnosti posameznih lastnikov, posredovanj spomeniškovarstvene službe in tudi zaradi nekaterih slikarjev kot so na Gorenjskem Rudolf Arh, Tone Tomazin, Branko Čušin in drugi, se je določeno število spomenikov vendarle ohranilo, če ne na kraju samem, pa vsaj v podobi.

Značilnost Čušinovega slikarstva je njegova tematska usmerjenost. Pred leti je začel načrtno upodabljati čebel-

njake in pripravil vrsto uspešnih edicij in razstav. Na eni od njih je prejel povabilo za realizacijo podobne naloge na Južnem Tirolskem. Letos se je Branko Čušin vse leto ukvarjal s slikanjem starih lesenih ograj in plotov, ne samo na področju Gorenjske, temveč vse Slovenije. Ta opus, ki je nastajal vse leto, ni pomemben samo zaradi svoje dokumentarne vsebine, temveč tudi zaradi nesporne likovne kvalitete. Lahko trdimo, da predstavlja slikarjevo najboljše ciklično delo. Branko Čušin je v vse do danes neopaznih drobnih arhitekturnih spomenikih, kakršni so prav na razstavi prikazani leseni plotovi, dojel njihovo notranje življenje, njihov objektivni in simbolni pomen, lepoto, dinamičnost in raznolikost gradnje in jo v kvalitetni risbi z ogljem predstavil gledalcu.

V nasprotju z običajnim dokumentarnim pristopom k slikarskemu objektu postavlja Branko Čušin svoje spomenike v ambient močno poudarjenih prostorskih razsežnosti. V njem izgubljajo naslikani objekti odvečno težo in se spreminjajo v likovno telo, v katerem se utelešuje ustvarjalna moč ljudskega oblikovalca.

Razstava risb Branka Čušina bo v razstavnem salonu Dolik na ogled do vključno 13. septembra. Salon je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Tonetu Tomazinu v spomin

Na pragu v sedemdeseto leto življenja je nenadoma za vedno zastalo že močno, izčrpano srce alpinista, športnega delavca, spomeniško varstvenega navdušenca, zlasti pa uspešnega slikarja in soustanovitelja likovnega kluba Dolik — Toneta Tomazina. Dež mu je preprečilo, da z nekaj sočlani v soboto, ko mu je v večernih urah zastalo srce, ni šel slikat v naravo in tako so že pripravljena platna ostala neposlikana, neuresničena pa tudi njegova pred nekaj dnevi izražena želja, da bi prihodnje leto ob svoje življenjskem jubileju ponovno samostojno razstavil svoje noveše likovne stvaritve. Čeprav že močno izčrpan od življenja, dela, nesreče v gorah in bolezni, mu je Morana, ki ne prizaneša nikomur in ne izbira ne ure ne dneva, prežgodaj prekrizala še velike načrte, ki jih je imel in smo jih imeli skupaj.

Oče železničar, vnet pevovodja, je Tonetu po končani jeseniški meščanski šoli načrtoval orglarsko šolo, ker je bil za to nadarjen in je prve ure glasbe uspešno opravil že na očetovem harmoniku. Tone pa je bil razpet med glasbo in športom, pa tudi že kaj je naslikal, nereda pa bi tudi zapustil dom in domači kraj in tako se je zaposlil v Kranjski industrijski družbi, današnji Železarni, kjer je dočkal tudi svojo pokojitev. Že v meščanski šoli ga je navduševalo slikarstvo in se je uspešno preiskoval v slikanju po modelu in v naravi in zato je bil tudi 16. februarja 1946 med ustanovitelji likovnega kluba Dolik (dolinski likovniki), ki mu je ostal zvest do zadnjega diha. Dolga leta je bil tajnik kluba, nekaj let tudi predsednik, mentor in učitelj mlajšim članom, vseskozi pa vnet in zelo produktiven slikar. Več let je deloval v vodstvu Združenja likovnih skupin Slovenije. Kljub taki likovni zagnanosti pa v njem še ni zamrla mladostna pripadnost športu in tako je bil kar dvajset let sekretar jeseniškega hokejskega kluba in to v času, ko so jeseniški hokejisti začeli osvajati prve naslove državnih prvakov. Potem pa se je popolnoma predal slikanju, ki mu je vedno bolj pomenilo nujnost, in svojemu Doliku.

Dramatično razpoloženje, ki je dajalo osnovni vsebinski ton mnogim njegovim slikam, zlasti kadar je slikar gorski svet, ni bilo slučajno. Še kot mlad alpinist je v steni doživel tragedijo in po srečnem naključju med mrtvimi soplezalci ostal živ, toda hudo poškodovan.

Zaradi posledic ni več mogel v ste-no, ostala pa je ljubezen do gora in narave in na njegovih kasnejših slikah sivina skal povezanih s sivino oblakov. Zato pa je toliko bolj vneto upodabljal naš gorski svet v svoji skrivnostni lepoti in krajino okrog njega z vsemi svojimi posebnostmi in etnografskimi zanimivostmi.

V povojnem obdobju je ustvaril skoraj nepregledno število slik, med njimi tudi mnogo slik s posebnostmi slovenske pokrajine, ki jih je že načet ali kasneje popolnoma uničil zob časa ali človekova neodgovornost, in so ostale ohranjene le še na Tonetovih platnih. Zato je tudi med svojimi sočlani v Doliku nenehno ponavljal skrb za ohranjanje in varovanje naravne in kulturne dediščine.

S takimi pogledi in takim odnosom do dediščine ni nič čudno, da je bil med ustanovitelji tehničnega muzeja jeseniške železarnice, ki letos praznuje že 35-letnico obstoja. Da je bil med pobudniki planinske slikarske kolonije na Vršču, v organizaciji Planinskega društva Jesenice, da je bil udeleženec in soorganizator številnih slikarskih kolonij širom Slovenije in v Doliku zagovornik in organizator slikanja v naravi in da je nenehno naglašal skrb za likovno izpopolnjevanje in kakovostni razvoj posameznih članov in Dolika kot celote.

O sebi ni rad govoril, ali res samo v izjemnih primerih in to z ljudmi, ki so mu bili blizu. Ni maral sladkobnih pohval, bil pa je zelo občutljiv za krivice in nepoštenost. Bil je res velik slikar. Ne le sedaj, ko ga ni več med nami, tudi že mnogo prej smo ugotavljali, da je s svojo izpiljeno likovno govorico v svojih najboljših delih predstavljal slikarja, ki se med realističnimi slikarji lahko pomeri s slikarji z akademskimi naslovi.

V prostorih Dolika, kamor je zahajal najmanj enkrat tedensko, bo ostala praznina. Pogrešali bomo Toneta Tomazina in njegove pripombe, pobude, nasvete. V uteho nam bodo njegove številne likovne stvaritve, njegove slike, s katerimi se bomo srečevali v številnih domovih in različnih prostorih. S slikami pa bo z nami zaživel tudi Tone in vse tisto, kar je za Dolik, kulturo, planinstvo in šport naredil. Tega pa je neprecenljivo veliko in zato ne bo odšel iz našega spomina.

Jesenjski Dolikovci

Tri razstave ob slavu na Dovjem in v Mojstrani

V petek, 25. avgusta, so v okviru prireditve ob odkrivanju spomenika triglavskega župnika Jakobu Aljažu in obeleževanju dneva Triglavskega narodnega parka v Mojstrani in na Dovjem ob presenetljivo dobri udeležbi odprli kar tri razstave. Najprej so v osnovni šoli »16. december« v Mojstrani odprli deveto samostojno razstavo slikarja domačina in člana jeseniškega Dolika Zdravka Kotnika in razstavo črnbelih fotografij članov Foto kluba Triglavski narodni park, takoj za tem pa v kulturnem domu na Dovjem še razstavo likovnih del, ki so jih ustvarili udeleženci X. planinske slikarske kolonije »Vrata 89«.

V Mojstrani v šolski telovadnici predstavlja slikar Zdravko Kotnik 79 svojih likovnih stvaritev v olju, ki so nastajala daljše časovno razdobje. Nardarjeni slikar realist na svojih platnih prikazuje vaška naselja in njihove arhitekture, etnografske posebnosti in krajino gornjesavske doline. Poleg slikarske vrednosti mnoge njegove slike pomenijo dragocen spomeniško zgodovinski dokument, kajti mnogo tega, kar je Zdravko Kotnik ohranil na svojih slikah, je že izbrisal zob časa, modernizacija ali človeška neodgovornost. To je njegova deveta samostojna razstava, razen tega pa je več kot 120-krat s svojimi deli sodeloval na skupinskih razstavah članov Dolika.

V avli osnovne šole pa 44 izbranih črnbelih fotografij razstavlja osem članov Foto kluba Triglavski narodni park z Bleda, in sicer: Jaka Čop, Franc Črv, Oskar Dolenc, Franc Ferjan, Jože Lavtižar, Marko Pogačnik, Franc Sluga in Ivan Veber. Slike predstavljajo lepote in posebnosti Triglavskega narodnega parka.

Takoj po otvoritvi v Mojstrani pa so v kulturnem domu na Dovjem odprli še razstavo likovnih del, ki so jih ustvarili udeleženci desete — jubilejne

planinske slikarske kolonije »Vrata 89«, ki jo vsako leto organizira Planinsko društvo Dovje — Mojstrana. Od 48 predloženih del je na Dovjem zaradi manjšega prostora izobeleženih le 25 del, vendar vseh udeležencev kolonije. Celotno razstavo pa bodo 15. septembra prenesli v razstavnih salon Dolik na Jesenice.

Svoja dela predstavljajo naslednji udeleženci kolonije: Janez Ambrožič, Evgen Guštin, Nika Hafner, Leon Koprnc, Mojca Kovač, Helca Krasnik, France Kreuzer, Ernest Krnčič, Slavimir Mihajlovič, Marjan Miklavc, Ana Mlekuš Višnar, Anton Modrijan, Janez Ošaben, Rudi Reichman, Franc Smole, Draga Soklič, Marija Strnad, Tone Tomazin, Jože Trpin, Cveto Velikajne in Marjan Židanek. Posebej naj omenimo razstavljeni doprski kip triglavskega župnika Jakobu Aljažu, ki ga je izdelal član likovnega kluba Dolik Evgen Guštin.

Obe otvoritvi je spremljal tudi zelo kakovosten kulturni program. V Mojstrani sta zapela vokalni oktet LIP Bled in član ljubljanske Opere Jaka Jeraša ob spremljavi harmonikarja Jožeta Feleta, na Dovjem pa basist Rok

Lap ob spremljavi citer. Tako po kakovosti prireditve kot po presenetljivo veliki udeležbi domačinov in gostov je bil to zelo lep uvod v nedeljsko praznovanje.

Marija in njena harmonika

Pred 60. leti je Marija Koder v Ljubljani prejela plaketo za doseženo drugo mesto na nastopu harmonikarjev na prireditvi Ljubljanska jesen, ki je bila organizirana pod okriljem Ljubljanskega velesejma. V tistem času je bila zelo redka ženska, ki si je zaslužila tako visoko priznanje, katerega s ponosom pokaže.

Marija Koder se je rodila 22. 6. 1903 v Podblici v siromašni kmečki družini. Že v ranem otroštvu je zelo rada posegala po diatonični harmoniki, katero sta igrala tako oče kot starejši brat. Sama pa je naskrivaj vadila, kadar ni bilo nikogar doma, kajti očetu ni bilo prav, da bi hčerka igrala harmoniko; to se takrat za žensko ni spodobilo. Toda Mariji niso mogli preprečiti, da se ne bi učila ter posnemala očeta, ki je bil znan harmonikaš.

Marija Koder je tik pred drugo svetovno vojno prišla na Jesenice, kjer sta z možem ustvarila družino in si zgradila svoj dom. Njihovo življenje pa je vedno spremljala harmonika.

Marija je bila tudi začetnica delovanja folklorne skupine pri Društvu upokojencev na Javorniku. Bila je edina, ki je znala igrati harmoniko, vendar je svoje znanje z veseljem prenesla mlajšim.

Njena harmonika je utihnila, ko se je smrtno ponesrečil eden od njenih sinov. Toda čas celi rane in danes že zagrta kakšno poskočeno. Želimo ji, da bi še dolgo igrala harmoniko in tako krajšala čas sebi in možu.

Stane Torkar

Izobraževanje ob delu v šolskem letu 1989/90

Delavska univerza Viktor Strazišar Jesenice vpisuje v naslednje oblike izobraževanja:

— 1. letnik srednjega usmerjenega izobraževanja ob delu za poklic ekonomski tehnik

Pogoji za vpis:

- dokončana osnovna šola in
- delovne izkušnje.

— 1. letnik srednjega usmerjenega izobraževanja ob delu za poklic blagovni manipulant (III. stopnja zahtevnosti del)

Pogoji za vpis:

- dokončana osnovna šola,
- delovne izkušnje.

Kandidati naj prijavijo priložijo spričevalo o končani osnovni šoli, rojstni list, poročni list in potrdilo o zaposlitvi.

— v 3. in 4. letnik srednjega usmerjenega izobraževanja za poklic ekonomski in upravno administrativni tehnik se lahko vključijo kandidati, ki imajo dokončani 1. in 2. letnik ustrezne smeri v srednjem izobraževanju.

— Osnovna šola za odrasle od 1. do 8. razreda. Šolanje je brezplačno.

— Verificirani programi za II. stopnjo zahtevnosti del in nalog, in sicer:

- kuharski pomočnik,
- natakarski pomočnik,
- receptorski pomočnik,
- sobarica.

— Verificirani program za izpopolnjevanje za II. stopnjo zahtevnosti del in nalog v skladiščih:

- Pogoji za vpis:
- dokončana osnovna šola,
- dokončanih 6 razredov osnovne šole in
- delovne izkušnje.

— Verificirani nadaljevalni program srednjega izobraževanja za poklic mednarodni špediter:

- pogoji za vpis:
- dokončani program srednjega izobraževanja
- delovne izkušnje.

Informacije na ☎ 81-072.

Paganinijev večer

Letošnja poletna glasbena srečanja, že sedma po vrsti, bodo prve tri petke v septembru v prenovljenem kulturnem domu »France Prešeren« na Breznici, četrty večer pa v cerkvi na Breznici. Obetajo se nam nepozabna glasbena doživetja, zato vas vabimo, da nas ponovno obiščete.

Paganinijev večer (petek, 1. septembra, ob 20. uri) so nam pripravili:

Tomaž Lorenz (1944), violinist, profesor komorne glasbe na SGBS Ljubljana, član svetovno poznane Tria Lorenz, dobitnik številnih nagrad in priznanj;

Ajda Zupančič (1972), dijakinja 3. letnika violončela na SGBS v Ljubljani, izjemno talentirana mlada glasbenica, ki je na letošnjem republiškem in zveznem tekmovanju učenecv in študentov glasbe osvojila absolutno prvo mesto v svoji kategoriji;

Jerko Novak (1956), kitarist, profesor kitare na ljubljanski Akademiji za glasbo, koncertant z velikim ugledom doma in v junini.

Neprekosljivega romantičnega goslača in skladatelja Nicolaa Paganinija bodo predstavili z izborom iz njegove bogate zakladnice del za violino in kitaro ter komorne skupine.

Nicolo Paganini: Koncertantna sonata za kitaro in violino v A-duru

Nicolo Paganini: Štiri sonatine za violino in kitaro, op. 2

Nicolo Paganini: Velika sonata v A-duru za kitaro s spremljavo violine

Nicolo Paganini: Trio za violino, violončelo in kitaro v D-duru

Poletna glasbena srečanja so pripravili: Glasbena mladina Jesenice in Glasbena mladina Slovenije ter DPD Svoboda »France Prešeren« Žirovnica-Brezznica. Na Poti kulturne dediščine tako začnemo novo sezono, polno zanimivih programskih sklopov z bogatimi kulturnimi doživetji.

Poletna glasbena srečanja 89

1. septembra: Paganinijev večer (Tomaž Lorenz, violina; Ajda Zupančič, violončelo; Jerko Novak, kitara)

8. septembra: Novi ljubljanski pihalni trio (Dušan Jovanovič, oboa; Darko Briek, klarinet; Zoran Mitev, fagot)

15. septembra: Ljubljanski oktet

Koncerti se bodo začeli ob 20. uri v Kulturnem domu France Prešeren na Breznici.

22. septembra: Milko Bizjak, orgle

Koncert bo ob 20. uri v župni cerkvi na Breznici.

Glasbena mladina Slovenije
Pot kulturne dediščine Žirovnica

Program:

Razpis

20. pohoda delavcev SOZD Slovenskih železarn in 10. spominskega pohoda Janeza Jenka na Stol

Organizator pohoda je pripravljalni odbor za pohode v Železarni Jesenice, izvajalca pa postaja GRS in Planinsko društvo Jesenice. Vodja pohoda bo Pavel Dimitrov.

Pohod bo v soboto, 9. septembra, v smeri ZAVRŠNICA — VALVAZOR — STOL — PRISTAVA.

Udeleženci naj bodo opremljeni s primerno uhojenimi čevlji s profilirano gumo, gorsko obleko, vetrovko in pokrivalom.

Prijave zbiramo istočasno z vplačilom prispevka 10.000 din. Za delavce iz TOZD in DSSS na Jesenicah prijave sprejema sindikat Železarn, za TOZD na Beli in Javorniku se prijavite pri Mirku Podlipniku in Borisu Lazarju v adjutatu bluminga.

Prijave bomo zbirali do 5. septembra.

Odhod avtobusov bo ob 7. uri izpred Čufarja do zbirališča v Završnici.

Za vse udeležence pohoda bo organizirana malica in zabava s srečelovom na Pristavi.

Pohod bo v vsakem vremenu in na lastno odgovornost.

Dežurne trgovine

V soboto, 2. septembra, bo sta na Jesenicah od 8. do 19. ure odprti trgovini
DELIKATESA, Kašta 2, Titova 21, in
DELIKATESA, Kašta 3, Koroška Bela, Svetinova 3/a.

DEŽURNA LEKARNA

V septembru je za občini Radovljica in Jesenice dežurna lekarna na Jesenicah.

Razstavljeni salon DOLIK Jesenice

V razstavnem salonu Dolik DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice je od 2. do 13. septembra na ogled razstava slik člana Dolika Branka Čušina.

Salon je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Začetni tečaj šolanja psov

Kinološko društvo Jesenice organizira začetni tečaj šolanja psov vseh pasem. Začetek tečaja bo v soboto, 2. septembra, ob 17. uri na društvenem poligonu na Lipcah pri testnem centru Elana.

Gasilski praznik v Gozd Martuljku

Člani Gasilskega društva Gozd Martuljek pripravljajo v nedeljo, 3. septembra, ob 13. uri kulturnozabavni program. Najprej bo nastopila folklorna skupina iz Martuljka, zatem bo gasilska vaja s traktorsko cisterno, člani domačega varpa kluba pa bodo v nadaljevanju predstavili ta zanimiv šport. Zatem bodo pripravili še veliko veselico z bogatim srečelovom in družabnimi igrami. Gospodinje iz Gozd Martuljka in Srednjega vrha bodo obiskovalcem postregle s pristnimi domačimi jedmi. Celotni izkupicek prireditve bodo člani Gasilskega društva Gozd Martuljek namenili za nakup novega gasilskega avtomobila.

J.R.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino Železar

Petek, 1. septembra, premiera amer. akcij. filma TEKSŠKI GRANIČAR ob 18. in 20. uri.

Sobota, 2. septembra, amer. akcij. film TEKSŠKI GRANIČAR ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera avstral. krim. komedije DRŽI SE.

Nedelja, 3. septembra, predpremiere amer. thrillerja TEQUILA SUNRISE ob 17., 19. in 21. uri.

Ponedeljek, 4. septembra amer. ital. akcij. komedija BARBARI ob 18. in 20. uri.

Torek, 5. septembra, amer. ital. akcij. komedija BARBARI ob 18. in 20. uri. Četrtek, 7. septembra, amer. thriller NEVARNE IGRE ob 18. in 20. uri.

Kino Kranjska Gora

Petek, 1. septembra, amer. komedija VROČEKRVNI JACK FLASH ob 18. uri.

radio triglav jesenice

89,8 Mhz — slušnost: Jesenice
96,7 Mhz — slušnost: Bohinj
96,8 Mhz — slušnost: Gornjesavska dolina
96,0 Mhz in 87,7 Mhz — slušnost: Radovljica, Kranj, Domžale, Kamnik in Bežigrad

Petek, 1. september:

16.00 — Pričetek programa; 16.05 — Pregled kulturnih in športnih dogodkov ob koncu tedna; 16.30 — Domače novice; 17.00 — Kamen spotike

17.45 — Obvestila; 18.00 — Čestitke poslušalcev in EP; 18.40 — Povabljeni ste; 18.55 — Zaključek programa.

Sobota, 2. september:

16.00 — Obvestila; 16.30 — Domače novice; 16.45 — Zabavno glasbena oddaja; 17.45 — Obvestila; 18.00 — Čestitke poslušalcev in EP; 18.55 — Zaključek programa

Nedelja, 3. september:

11.00 — Koledar dogodkov iz preteklosti; 11.30 — Obvestila; 12.00 — Nedeljsko popoldne — vmes čestitke poslušalcev in EP.

Ponedeljek, 4. september:

16.00 — Obvestila; 16.30 — Domače novice; 17.00 — Aktualno; 17.45 — Obvesti-

la; 18.00 — Čestitke poslušalcev in EP; 18.15 — Športni pregled; 18.35 — Minute za resno glasbo; 18.55 — Pregled dogodkov jutrišnjega dne in zaključek programa

Torek, 5. september:

16.00 — Obvestila; 16.30 — Domače novice; 17.00 — Rekli so...; 17.30 — S čajem ob pol šestih; 18.00 — Čestitke poslušalcev in EP; 18.35 — Novosti iz zabavne glasbe; 18.55 — Pregled dogodkov jutrišnjega dne in zaključek programa

Sreda, 6. september:

16.00 — Obvestila; 16.30 — Domače novice; 17.00 — Aktualno; 18.00 — Čestitke poslušalcev in EP; 18.35 — Novosti iz narodnozabavne glasbe; 18.55 — Pregled dogodkov jutrišnjega dne in zaključek programa

Četrtek, 7. september:

16.00 — Obvestila; 16.30 — Domače novice; 17.00 — Turistična borza Radia Triglav; 18.00 — Čestitke poslušalcev in EP; 18.35 — Vedno zelene melodije; 18.55 — Pregled dogodkov jutrišnjega dne in zaključek programa

Trgovska organizacija Golica o.o. Temeljna organizacija Delikatesa o.sub.o. Jesenice — Titova 22

objavlja

prosta dela in naloge:

— POSLOVODJE V POSLOVALNICI 9 — Mojstrana, Triglavsko 28, s polnim delovnim časom za nedoločen čas

Pogoji:

- dokončana poslovodna šola,
- štiri leta delovnih izkušenj,
- trimesečno poskusno delo,
- smisel za organizacijo in ekonomiko ter komuniciranje z ljudmi in
- izpit iz higienskega minimuma.

PRODAJALKE MEŠANE STROKE V SP za potrebe prodajaln temeljne organizacije, s polnim delovnim časom za nedoločen čas

Pogoji:

- dokončana šola za prodajalce,
- šest mesecev delovnih izkušenj,
- enomesečno poskusno delo in
- izpit iz higienskega minimuma.

Za določen čas šestih mesecev pa se objavlja prosta dela in naloge PRIPRAVNIKA v knjigovodstvu TO — na Jesenicah, Titova 22.

Pogoji:

— dokončan program srednjega usmerjenega izobraževanja za smer ekonomski tehnik.

Kandidati naj ponudbe z dokazilom o izpolnjevanju pogoja zahtevane strokovne izobrazbe pošljejo v osmih dneh po objavi na naslov: TDO Golica — Kadrovska služba — Jesenice, Titova 22.

O izidu objave bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po opravljeni izbiri.

Zahvale

Po dolgi in težki bolezni nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

Stane Jug

Ob nenadomestljivi izgubi se svojci iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečena sožalja, cvetje in vso nesebično pomoč.

Zahvaljujemo se tudi zdravnikom Zdravstvenega doma Jesenice za pomoč na domu, zdravnikom internega oddelka jeseniške bolnice ter vsemu zdravstvenemu in strežnemu osebju za vso skrb in nego.

Se posebej se zahvaljujemo Malki ter vsem ostalim, ki so se kako drugače poslovlili od pokojnika.

Iskrena hvala tudi pevcem za zapete žalostinke in tovarišu Janku Kavaljarju za občutene besede slovesa.

Zaljubljeni: žena Anica in sinova z družinama

Ob boleči izgubi naše tete

Amalije Primožič

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč in izrečena sožalja.

Hvala sodalcev Oddelka za nagajanje, Ivanki Bizjak, dr. Kozjekovi in župniku za lepo opravljen obred.

Vsi njeni

Ob izgubi očeta in starega očeta

Valentina Pretnarja

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, sosedom za darovano cvetje in izrečena sožalja.

Se posebej se zahvaljujemo sodalavcem Sektorja inženiring, FRS in PVT, predstavnikom KZ Bled.

Zahvaljujemo se osebju internega oddelka Bolnice Jesenice, osebju doma dr. Janka Benedika v Radovljici, govorniku dr. Cundriču, župniku za lepo opravljen obred ter godbi Gorje.

Se enkrat hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi drage žene, mame, babice, sestre, tete

Ane Mesec rojene Koder

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem, prijateljem in sodalavcem, ki ste darovali cvetje in izrazili sožalje ter jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Zahvaljujemo se zdravnikom in osebju internega oddelka Bolnice Jesenice za njeno zdravljenje.

Lepa hvala Zvezi borcev Javornik — Koroška Bela ter godbi.

Hvala tudi župniku za poslovlilne besede in opravljen obred.

Vsi njeni

Nogomet

Jesenice : Stol-Virtus 2:3 (1:0)

Strelca: Džombić in Bešić

V zadnji tekmi pred začetkom prvenstva so Jeseničani igrali z moštvo iz Kamnika, članom 1. SNL in zaslužen izgnili.

Jeseničani so začeli dobro in imeli celo nekaj več od igre. Svoj pritisk so kronali z golom Džombića, ki je lepo streljal z glavo. Po tem голу pa so ne pričakovano popustili predvsem v obrambi in dovolili gostom, da so prišli tudi oni do igre in s tem do priložnosti. V napadu pa so Jeseničani igrali dobro in lepe priložnosti stala imela Pihler in Omanović, a nista uspela zatresti mreže gostov. Gostje so medtem zadeli enkrat vratnico in nekajkrat je dobro posređoval Tokić. Tako se je polčas končal z izidom 1:0.

V drugem polčasu so gostje še pojačali tempo in so bili popolni gospodarji na igrišču. Plod take igre je bil izenačujoči zadetek. Gostje so imeli še nekaj lepih priložnosti vendar pa so bili nespretni pred golom Jeseničanov. Med njihovo premočjo pa so Jeseničani izvedli proti napad in Bešić je presenetil gostujočega vratarja ter s kakih 25 metrov dosegel drugi gol za Jesenice. Vendar Jeseničani niso dolgo vodili. Kmalu zatem so gostje po napaki Sučurja izenačili izid. In ko je kazalo, da bo izid ostal neodločen so gostje dosegli še tretji gol.

Tako so Jeseničani v zadnji tekmi pred prvenstvom pokazali izredno slabo igro predvsem v obrambnih nalogah. Očitno nekateri še vedno živijo v prepričanju, da z eno ali dvema potezama v napadu lahko stitirajo v obrambnih fazah igre. Če tega ekipa ne bo spremenila in če se ne bo prilagodila modernim zahtevam igre (vsi napadajo, vsi branijo) se Jeseničani v prvenstvu ne obeta nič dobrega. V prvem kolu igrajo Jeseničani v nedeljo, 3. septembra, v Dekanih proti Jadran-Lamni.

Nastopili so: Tokić (Ilić), Sučur, Radić (Bešić), Pivač, Mitrović (Husić), Omanović, Kondić, Lamberger, Džombić, Razborski, Pihler.

N.O.

Prispevki za medicinske aparature

V juliju so za medicinske aparature v jeseniški bolnici darovali:
Gozdno gospodarstvo Bled — prispevek Jožeta Legata za mesec junij — 307.900 din;

Odstopljen honorar v Železarju od Stanke Mencinger za junij — 91.000 din;
Odstopljen honorar v Železarju od Huseina Kljuniča za mesec junij — 36.400 din;

Odstopljen honorar v Železarju od Rine Klina za junij — 478.000 din;
Odstopljen honorar v Železarju od Erne Nagode — 54.600 din;
Odstopljen honorar aktivna učiteljev OŠ Tone Čufar Jesenice — 54.600 din;

Družina Komel — Dakskofler, namesto cvetja na grob pokojnemu Mihu Pogačniku — 300.000 din;

Družina Košir iz Ljubljane — namesto cvetja na grob pokojni Ivanki Komel — 500.000 din;

Družina Andolšek iz Ljubljane — namesto cvetja na grob pokojni Ivanki Komel — 400.000 din;

Vzdrževalci HVŽ ŽJ — namesto cvetja sodelavčevi mami Ivani Komel — 600.000 din;

Antonija Žerovc, Mlinsko 15, Bled — prispevek za nabavo ginekoloških aparatov — 1.000.000 din;

Osnovna organizacija sindikata Livarna ŽJ — namesto cvetja pokojnemu sodelavcu Francu Košniku — 250.000 din;

Miran Ostir, Zasip, Reber 8 — darilo — 500.000 din;

Društvo upokojencev Jesenice — namesto cvetja pok. Mihu Pogačniku, članu IO — 200.000 din;

Jože Bertonec, Jesenice, Tomšičeva 20, namesto cvetja na grob pok. Angelce Ličof — 150.000 din;

Družina Dežman — Cvenkelj, Zasip — namesto cvetja za pokojno Sonjo Stepan — 700.000 din;

Stanovanci C. maršala Tita 73, Jesenice — namesto venca za pokojnega tov. Boka — 350.000 din;

GG Bled — prispevek tov. Legata za mesec julij »2 402.260 din.

Delavci splošne bolnice Jesenice in uredništvo Železarja se zahvaljujemo za prispevke!

Pridružite se tudi vi in prispevek namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno, nakažite na žiro račun: SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, številka 51530-603-31205, z navedbo: »namesto venca za tega in tega...«, darila in podobno.

Hokej na ledu

V soboto, 2. septembra, ob 18. uri:

Jesenice:Villas (Beljak)

Vabljeni

Hokejsko društvo Jesenice bo v četrtek, 7. septembra, od 16. do 18. ure v hali Podmežakla vpisovalo v

hokejsko šolo drsanja

novo generacijo pionirjev letnikov 1981 in mlajše.

Članarina je 200.000 din. S seboj prinesite eno sliko. Vse ostale informacije dobite pri vpisu.

Veličastno kulturno-planinsko slavlje na Dovjem in v Mojstrani

S fanfaro na melodijo Oj Triglav, moj dom so fanfaristi Pihalnega orkestra Jeseniških železarjev v nedeljo, 27. avgusta, ob 11. uri pričeli veliko kulturno-planinsko slavlje ob odkritju spomenika Jakobu Aljažu na Dovjem, kamor je kot župnik prišel prav na ta dan pred sto leti.

Slavlje je pričel predsednik odbora za postavitev spomenika Jakobu Aljažu Miha Kersnik, ki je v imenu odbora, organizacij, društev in domačinov krajevne skupnosti Dovje-Mojstrana pozdravil goste, častni odbor in vse, ki so prišli od blizu in daleč. Ob tej priložnosti je tudi zahvalil vsem, ki so materialno in moralno pomagali, da se tudi s spomenikom oddolžimo velikemu domoljubu in ljudskemu prebuditelju župniku Jakobu Aljažu. Obžaloval je, da se ni mogel osebno zahvaliti akademskemu kiparju Nebojši Mitriću, ki je oblikoval kip Jakobu Aljažu in ga poklonil kraju, kjer je bil Aljaž 38 let župnik, ker je pred nekaj dnevi nenadoma umrl v Beogradu. Na stolu, ki je bil namenjen umetniku, je bil ob slovesnosti šopek gorenjskih nageljnov z žalnim trakom.

Slavnostni govornik na slovesnosti je bil član častnega odbora in član predsedstva CK ZKS dr. Matjaž Kmecl. Njegove misli je nekaj tisoč prisotnih večkrat z navdušenim aplavzom podprlo (njegov govor objavljamo v celoti). Toplo so prisotni sprejeli tudi pozdravne besede nadškofa dr. Alojzija Šuštarja, ki je pred tem imel tudi že zahvalno mašo. Spomenik je odkril predsednik častnega odbora in podpredsednik republiške konference SZDL Slovenije Ciril Zlobec in ga z nekaj spodbudnimi besedami izročil v varstvo Planinskemu društvu Dovje-Mojstrana, v imenu katerega ga je prevzel dovški župnik in planinec

Fran Urbanija. Delegacija pa je odnesla tudi venček na grob Jakoba Aljaža na dovško pokopališče. Z velikim aplavzom je bil podprt predlog predsednika Planinske zveze Slovenije Marjana Oblaka, da se skladba Jakoba Aljaža »Oj Triglav, moj dom« sprejme za himno slovenskih planincev.

Kulturni program so izvajali združeni pevski zbori jeseniške občine in mešani pevski zbor Glasbene matice Ljubljane, katere častni član je bil Jakob Aljaž. Iz več kot dvesto grl so mogočno zazvenele Prešernova Zdravljica (Premrl) in Aljaževе pesmi: Oj Triglav, moj dom, Oj planine (besedilo prof. Fran Levec), Domorodna iskrica (besedilo Simon Gregorčič), poleg Fleišmanovega Triglava (besedilo Martin Semrajc), P. Hudolina Sattnerja Na planine (besedilo Fr. Cimperman) in ponarodele Hribi moje domovine (priredjen napev iz Kokošarjeve zbirke). Združenim moškim zborom je dirigiral prof. Dane Škerl, mešanim pa Janez Jocič. Nekaj Aljaževih besedil iz Planinskih spominov in orisa svojega življenja sta predstavila člana Gledališča Tone Čufar Miran Kenda in Borut Verovšek, slavlje pa je z venčkom narodnih sklenil pihalni orkester Jeseniških železarjev, pod vodstvom dirigenta Ivana Knifca. Program je s pomočjo prireditvenega odbora oblikoval Joža Varl, sceno, ki je predstavljala silhueto Triglava z napisom »Oj Triglav, moj dom«, pa je zasnoval Damijan Jensterle z Blejske Dobrave.

Množica ljudi se je po slavlju na Dovjem preselila v Mojstrano, kjer je ob stavbi v kateri je Triglavska muzejska zbirka, potekal program v okviru dneva Triglavskega narodnega parka. Organizatorji in prireditelji, ki jim je »na roko« šlo tudi vreme, saj se je po deževni noči nedelja prebudila v toplem poletnem soncu, so ob pomoči številnih domačinov, gasilcev, planincev, kulturnih delavcev in drugih krajanov opravili veliko delo. Dovje in Mojstrana sta bila topla gostitelja nekaj tisočev ljudi od blizu in daleč. Dan, kakršnega bi bil v vseh pogledih vesel tudi Triglavski župnik Jakob Aljaž.

Govor dr. Matjaža Kmecla

Na Jakoba dan leta 1906 je Aljažu za god voščil njegov tovariš po poklicu in usodi Simon Gregorčič z verzi: »Veselo gobju, /let mnogo zdravstvuj! / Spominjal se bom Te pri maši, / spominjal se bom Te pri čaši!« — Maša je danes že bila, zdaj se ga bomo spominjali pri čaši, prej pa odkrili spomenik — da bo iz njegovega bronastega lika noč in dan zrl tja gor, kamor mu je neprestan odnalo srce, misel in delo.

Prav pa je, če si ob tej slovesni uri priključimo v zavest, kaj vse nam ta spomenik naroča in sporoča. Ne samo zamaknjenosti in blagoslova, kakor kaže Aljaževa roka, ki se je samodejno vzdignila proti Triglavu — to so tudi dolžnosti, ki nam jih stari triglavski gospodar kod dedičem nalaga. Štirje pogumni možje v bohinjskem kotu pomenijo hrabrost in pionirstvo, Kugy je v podjalovski Trenti zazrt v poezijo, Jakob Aljaž tu, na pogledu treh triglavskih dolin, pa nam govori o dejavnosti: da je predvsem od nas samih in našega dejavnega samozaupanja odvisno, kaj in kako nam bo, tudi kako bo s tem našim Zlatorogovim zakladom. Aljaž mu je posvetil vse svoje navdušenje, življenjske moči in kar je zmogel, da nam ga je ohranil. Tam okoli leta 1896, ko je njegovo delo bržkone doseglo vrhunec in slovenska planinska organizacija najbrž odločilno utrditev, ko je že leto stal stolp na Triglavu, so ga slovenski študentje iz Gradca prosili za kakšne pesmi, ki bi jih prepevali s hrvaškimi prijatelji v skupnem društvu Slogi. Iz pobude je nastala znamenita planinska himna Oj Triglav, moj dom! Skupaj s partituro jim je poslal še 20 mark za pijačo, da bi jim pesem lažje šla iz grl, obljubo brezplačnega prenočevanja v novem Triglavskem domu, ki ga je prav takrat gradil, in sporočilo: »Le pogumno držimo slovensko zastavo! Vi ste čvrsti mladi bojovníki, jest pa že veteran, pa če treba, grem še v boj!«

Dejavno, z nakupom Triglava, s sodnimi preklarijami, z vzgajanjem, z mravljepridnim grajenjem poti in domov, s pridobivanjem mladih, s kulturo, s samozaupanjem in samozavestjo je bil eden najpomembnejših varuhov našega planinskega sveta. Bil je eden izmed stebrov rodu, ki mu je to uspelo, in nam ga je izročil, naslednjim rodovom, v last, upravljanje in uživanje. Toda bolj ko kdaj se prav zdaj kaže, da s tem naloga še zdaleč ni bila za zmeraj opravljena. Aljaž in njegovi so nam očuvali Triglav pred tujci, mi pa moramo zdaj najti moči in modrosti, da ga obvarujemo sami pred seboj. Saj smo res razglasili Triglavski narodni park kot znamenje svoje odgovornosti, toda še dolgo med nami ne bodo tiho glave, ki se jim zdi to neumno in nepraktično, ki mislijo, da ga je škoda, ker bi lahko v njem zidali elektrarne in zajetja pitne vode, ko že tisto pred nosom sproti zamažemo; da bi lahko neomejeno gradili ceste in tunele, za smučišča zvalili gore — češ vsega nam zmanjkuje, mi pa se gremo park! Ampak, ljudje božji, razdrižmo še Triglavovo kraljestvo, pa bo tudi teh nekaj najlepših odstotkov slovenskega sveta šlo v franže, nebes pod Triglavom ne bo niti za vzorec, ne za nas ne za naše vnuke! Zdaj moramo zato vsi biti Aljaži: planinstvo se ni demokratiziralo samo v uživanju, temveč tudi v dolžnostih. Če se na primer kaže, da so naenkrat pralni stroji v visokogorskih postojankah onesnaževalci številnih izvirov in tudi že Bohinjskega jezera, ki je že zelo blizu gnilemu »cvetenju«, potem je treba takoj ukrepati, misliti na to, se vzgajati drugače. Res je, da ga čez higieno in komodo ni, toda komodnost je tudi eden izmed tistih dobrih namenov, ki pomembno tlakujejo pot v pekel. Zaupajmo pri tem strokovnjakom in varuhom iz Triglavskega narodnega parka, ne dolžimo jih za grehe, ki jih skušajo vsem v prid odpraviti. Naložili smo jim veliko: varovanje triglavske prihodnosti — in poskrbimo obenem, da bo tistim 2200 ljudem, ki v parku živijo, življenje v blagostanje ne v revščino in nadlogo! Da se ne bodo izseljevali; solidarno jim pomagajmo, pošta s telefonom, šolstvo z učitelji, cerkev z duhov-

niki, zdravstvo z zdravniki, gospodarstvo s smiselnimi in nenevarnimi naložbami! Vsakdo naj prispeva svoj delež — pa nam ne bo težko. Pri tem velja, da nam prav nihče ne more napraviti toliko dobrega, kolikor si ga lahko sami! Današnji dan, ko je natanko pred sto leti Aljaž začel svojo veliko, nesebično triglavsko delo tu na Dovjem in ko praznujemo tudi dan Triglavskega narodnega parka, je pravi trenutek za dobre in trdne sklepe te vrste. Ob letu pa zmeraj spet preglejmo račune!

Drugo. Triglavsko himno so najprej v društvu Sloga prepevali skupaj Hrvati in Slovenci, spomenik Aljažu pa je izdelal zgornjesavski srbski umetnik Nebojša Mitrić — kot darilo svojemu prijateljstvu s slovenskimi hribovci in s slovensko kulturo. Pred nekaj dnevi je preminil, kot da je z lastnim življenjem potrdil in za zmeraj zapečatil svoje prijateljstvo. Za oditek je poskrbelo združenje srbskih umetnikov po polovični ceni. Ob tem pa nam po glavi brodirajo odmevi vsakdanje jugoslovanske norije kričanja, pretepanja, luknjanja gum, slabih manir, zmerjanja, obujanja vsega najslabšega iz prete-

Slavnostni govornik dr. Matjaž Kmecl (foto: Irena Kučina)

klosti in sedanjosti, sovraštva, nespoštovanja, žuganja in vsakršnih banalnih strasti, ki nas požirajo in zažigajo vsepočez. Ne da bi natančno kdo vedel, komu in čemu služijo. Jasno je samo to, da čemu dobremu in komu poštenemu zagotovo ne. Tu, pod Triglavom, ne živimo kregavci in pretepači, vendar tudi pohlevni nastavljavci ne. Tisti, ki nam očitajo, da se že dve leti osorno obnašamo, naj se spomnijo, da nam že osem let stopnjavamo brusijo v obraz takšne, ki jim ne bi mogli reči bratske. — Ampak danes smo predvsem in brez oblačka sprenevedanja globoko hvaležni srbskim prijateljem in umetnikom za veliko in lepo gesto. Ne kot »gorenjci«, ker je bilo zastoj, temveč kot ljudstvo, ki si je prav zdaj iz svoje najbolj pristne življenjske drže izbralo za himno pesem z verzi, o prijateljih, ki smo »zato se zbratili, ker dobro v srcu mislimo«. — Mogoče se bo spet kolerično zganil tudi veliki, spoštovani, pa tudi že nekoliko zmehdeni starec in današnje slavlje razglasil za ponoven dokaz klerikalno-komunističnega paktiranja. Treba bi mu bilo povedati, naj zabožjo-

voljo ločuje med klerikalizmom in krščansko kulturo, med spoštovanjem pravice do verovanja in poklica ter inkvizitorstvom, ki si po nemarnem in pregrešnem prisvaja Kristusa prav tako kot kak politbirokrat Jugoslavijo in revolucijo.

Aljažev spomenik, ki ga danes odkrivamo skupaj srbski umetniki in slovenski planinci, požrtvovalni krajanje vseh nazorov in prepričanj, verniki in ateisti, nadškof in jaz, ki prihajam s predsedstva CK ZKS, je tako tudi spomenik medsebojnega razumevanja, človečnosti, spoštovanja in priznavanja številnih trajnih in skupnih vrednot. Dobro in zlo nista razdeljena po ideologijah, religijah in narodih. In najbrž ni najboljša stvar na svetu, če so vsi sprti med seboj in drug na drugega jezni. Človeštvo je menda res nastalo desetinko sekunde pred dvanajsto v zemeljski zgodovini — mogoče res samo kot naključje; ne vemo; toda poskusimo storiti vse, da ne bomo prav mi, Slovenci, Srbi, Hrvati in vsi drugi jugoslovanski narodi dokaz, da je nastalo po pomoti! — Če pa kdo misli, da je nestrinjanje s tistimi, ki nam trdijo, da nas čez 50 let ne bo več in vpijejo, da smo ena sama škoda za skupnost in ena sama nekulturna in izkoriščevalska omejenost, prepovedano, mu moramo pač zmeraj spet dodajati, kar mu gre: da ima vsakdo pravico do svoje časti, svojega dela in svoje kulture. Saj je prav zato tudi Aljaž kupil Triglav, moral ga je, in vložiti svoje življenje v vse, tisto, zaradi česar mu danes postavljamo spomenik.

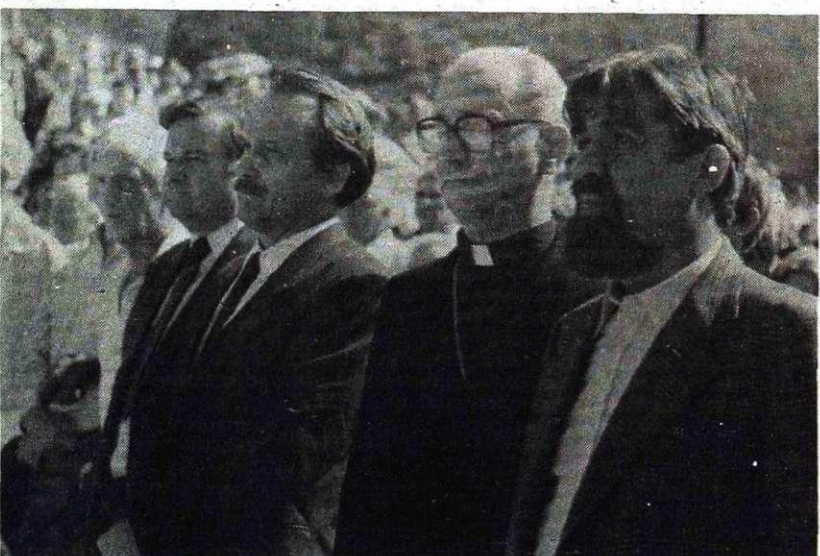
Dovolite mi zdaj, da izrečem čast, hvalo in zahvalo vsem, ki se s slutnjo ali vedenjem vsega tega storili, kar ste mogli, da danes spomenik stoji: zadje-mu upokojencu, ki je prinesel svoje prihranke, še posebej pa seveda umetniku Mitriću, zdaj že njegovemu spominu in odboru z Mihom Kersnikom na čelu. Storili ste veliko delo!

Odbor si je v Aljaževem duhu za svojega častnega predsednika izbral pesnika in podpredsednika RK SZDL Slovenije Cirila Zlobca, čeprav ni bil nikoli na Triglavu in bi mu zato Aljaž najbrž pri spovedi naložil nekoliko očenašev za pokoro, ali pa da nese zelo dolgo desko na Kredarico. Toda na drugi strani bi mu zagotovo ta greh odpustil, kot ga je prijatelju Gregorčiču, ker vsi vemo, kako jasnomiselni in pokončni Slovenec ter humanist je — tako da najbrž res ni primernejšega moža, ki bi v naslednjih trenutkih odgnil bronastemu Aljažu pogled tja gor, kamor je vse življenje najraje zrl in kamor za njim obračamo oči vsi mi.

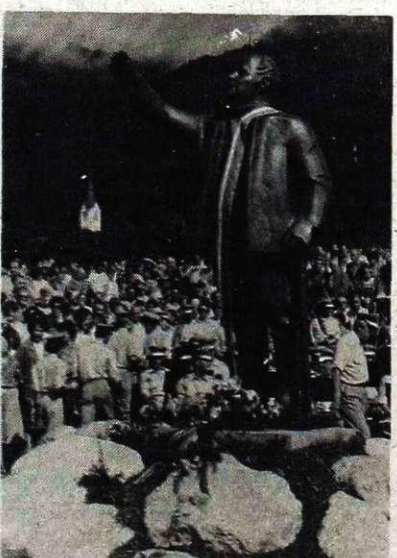
V tem prazničnem trenutku bomo vsak zase rekli: Čast, slava in zahvala Jakobu Aljažu!

S proslave na Dovjem (foto: Irena Kučina)

Kipar Nebojša Mitrić ob predstavitvi skulpture Jakoba Aljaža

... in spomenik v naravni velikosti (foto: Irena Kučina)